

Tečaj XVIII.

Veljača i ožujak 1894.

Broj 2. i 3.

Šumarski list.

Organ

hrv. slav. šumarskoga društva

Uređuje

Upravlj. odbor hrv.-slav.
šumarskoga društva.

Izlazi svaki mjesec.

ZAGREB 1894.

Naklada hrv.-slav. šumarskoga društva

Šumarski list.

Br. 2. i 3. U ZAGREBU, 1. ožujka 1894. God. XVIII.

P. n. gospodi čitateljem !

Upravlajući odbor našega društva povjerio je svojim zaključkom stvo-
renim u sjednici od 21. siečnja o. g. vodjenje posalah oko uredništva
društvenog organa, podpisanomu.

Na taj zaključak ponukala je uprav. odbor i ustanova §. 13. društvenih
pravila i ljuta boljetica dosadanjeg urednika, koja ga je, kako se bojati, na
dulje vremena uz krevet prikovala. Osim toga se predvidjalo, da isti obojeg po-
slovanja: društvenog tajništva i uredništva lista, sam za dugo svladavati nebi
mogao.

Ta je odluka društvenoga odbora po podpisanoga u velike častna. Usuprot
toga bilo je podpisanomu teško odvažiti se, da preuzme namjenjenu mu za-
daću; a to s toga: što se boji, da mu uz najbolju volju i najveću spremnost
neće dostajati fizičnih silah, da pokraj svoga zvaničnoga poslovanja opravda još
i ona očekivanja, koja su u nj' ste strane postavljena.

Osim toga jest podpisan i čvrsto osvjedočen, da će interesi društva i
lista biti tada podpunoma zaštićeni, kada će poslovanje oko istih prestati biti
ovisno od diletantskog zanimanja osobah, koje ovdje samo prelazno i po slu-
čaju borave. Cijeli društveni život ustalit će se pako istom onda, kad će oba
ta zadatka vršiti moći osoba, koja će raspolagati uz nuždna svojstva, jošte i
dovoljnim fizičnim vremenom, da se uzmogne trajno i posvema posvetiti druž-
tvenim poslovom.

Prema iztaknutom lahko nam je naglasiti, da mi naklonjenu nam počast
i preuzeto breme smatramo samo prelaznim i privremenim, ter da
smo spremni isto odložiti onim časom, čim bi nam nestalo povjerenja bud
društvene uprave, bud društva samoga.

U stvarnom pako pogledu moramo uspješno poslovanje oko uredjivanja
lista učiniti ovisnim od kriepekog i spremnog suradništva. Za ovo potonje mo-
limo podjedno ovime već u interesu razvoja struke i unapredjenja staliških pro-
bitakah, svu p. n. gg. članove i sudrugove.

Netrebamo izticati, da će mnogostranost sadržaja i zanimivost našega
lista ponajprije odvisiti od saobćajah, koje ćemo primati iz planinah i lugovah

liepe i ubave naše domovine. Glede toga moramo naglasiti, da nijedna vjestica ne može biti toli neznatna, nijedan opažaj tako svagdanji, a da za uređivanje našeg stručnog lista nebi bio od osobite vrijednosti. Da pako i ste strane poštovanim suradnikom dopisivanje i izvještavanje što više olahkotimo, to smo naučili sa p. n. gg. članovima društva staviti se u živi saobćaj putem shodno upriličenih dopisnica. Te dopisnice imale bi naime sadržavati kratke upite, na koje bi koncem svakog mjeseca dotični dopisnik odgovorio. Pošto bi ti izvještaji imali služiti i za sabiranje podataka za šumarsku statistiku, to ćemo nastojati, da za iste izhodimo bezplatnu poštarinu.

Donle molimo onu p. n. gg. članove, koji bi voljni bili staviti se s nama u takovo redovito mjesečno izvješćivanje, da nam to prijaviti izvole, a mi ćemo im potriebnu zalihu takovih, već frankiranih dopisnica dostaviti.

Kako je s našim stručnim nazivoslovjem zlo i naopako — znamo svi. S druge strane naš pomladak danomice požuruje izdanje hrvatskih strukovnih knjigah. Dok terminologija nije svrstana, i taj posao je skoro nemogući. Zato ćemo otvoriti u listku stalnu stavku pod naslovom: „šumarsko i lovačko nazivoslovje“, u koju ćemo uvršćivati one rieči, koje su u narodu za pojedine predmete i pojmove gornjih strukah uobičajene. Do kovanica nam iz prvine nije stalo, jer ćemo te istom onda stvarati morati — kad nas više ne bude pomagao živi jezik našega naroda. To će biti nužno istom za one pojmove, koji su narodnom životu tudji. Zato molimo p. n. gg. sudrugove, da svaku rieč koju u svojem kraju u naroda čuju, saberu, ter da nam ju bud uz točan opis njezinog znamenovanja, bud uz dodatak njenog značenja u njemačkom ili inom kojem jeziku, saobće. Svakako neka se u zaporci naznači mjesto gdje je ta rieč u porabi. A stigne li nam za jedan pojam više rieči, i to škoditi neće, jer će se tako sabrati sinonima, pak će se u svoje vrieme kod obradjivanja nazivoslova lahko odabrati ono, što najshodnije bude.

Praktični dio lovne obuke, lovni izvještaji, naravoslovne i lovne crtice morali bi zapremati po našoj želji za buduće veći dio listka. U jednu ruku srodna nam je ta struka, a rado se o njoj čita. Polje je to pako u nas prilično slabo obradjeno, akoprem imamo u naših lovištih jošte zanimive divljači i zvieradi. Dok se sivi orao vije iznad ubavog Sriema, nesmiju gospoda sudrugovi zaboraviti, da u kršnoj Lici drvlje lomi suri medo. A Podravina i Posavje naše kriju u svojih guštarah uz gnjetela i jarebicu, još i sradaća, kunu i vidru. Pa dok jedne razložni lovac goji, druge tamani, dok se bori za uzdržanje svojih gojenacah i proti zapriekam i elementom, — dotle mu s druge strane zvierokradice mirovati nedadu.

I novi je lovski zakon tuj, a mi smo svi zvani, da se brinemo o njegovoj izpravnoj provedbi, da omjerimo njegovo djelovanje, da prosudjujemo njegove posljedke.

Što više vjesticah o svemu tomu iz naših srezovah uredničtvu u jednom mjesecu stigne, to će ih više čitaoci u idućem broju naći!

A što je snašim šumarskim domom? I glede toga mnijemo, da požurki-
vanje s naše strane samoj stvari škoditi neće. Naša solidarnost i naš stališki
ponos neće dozvoliti, da se to pitanje makne s dnevnoga reda. Pa dok ćemo
mi u posebnoj stavci našega listka drage volje za razpravu tog predmeta po-
služiti prostorom, to neima dvojbe, da će se gg. sudrugovi svojimi prinosi i
odjavljivati. Ti odzivljaji neka su prema našim s kromnim prilikam čedni, ali
neka su živi i trajni, pa ćemo se dočekati ako bog da svremenom, i vlastitog
prikrovja.

Još nam je jedna na srdcu. A to su naši lugari kao članovi društva. Mi
se smatramo upravo obvezani, da im se za njihovo sučlanstvo shodnim sadr-
žajem lista odužimo. Pokraj toga što ćemo nastojati da proširimo listak, spremni
smo listu dodavati posebni za njih prilog, od pol do cjelog tiskanog tabaka.
Taj prilog imao bi sadržavati sustavno poredane članke, znsjecajuće strogo u
njihov djelokrug, i u vršenje njihovih službovnihi dužnostih.

A upravo ti naši pomagači potrebuju najizdašnije upute i poduke. Čim će
oni biti svjestniji svojih dužnosti i dorašliji svojem zadatku, tim će nam biti
njihova pomoć od veće koristi. Pa ćemo tako unapredjivati i probitke vlastite
službe, moći ćemo uštediti mnogi trud i napor, izgubljeno vrijeme posvetiti
zahvalnijem poslu, ako si lugarsko osoblje bolje naobrazimo i podučimo. Zato
će nam dobro doći sastavci te ruke, za koje će se danomice u praktičnoj
službi dovoljno podatakah naći.

Mi smo samo iskreni, kad priznemo, da je s originalnimi radnjami kod
nas za sada jošte jako težko. Na koliko se iste i dadu pisati o stručnoj upravi,
uporabi, o našem kućanstvu i t. d. to je obradjivanje tehničkog, a naročito
uredjajnog diela struke veoma mučno, jer nam manjkaju posljedci sistematičnih
iztraživanjah i radnjah u režiji.

Usuprot svega toga smatramo se ovlaštenimi apelovati na onu p. n. gg.
sudrugove, koji se tečajem skoro jednog decenija bave radnjami oko uredjenja
šumskog gospodarenja spozivom, da nam posljedke svojih iztraživanjah i raz-
matranjah za objelodanjenje u strukovnom organu na raspoložbu staviti izvole. Pa
ako i je suradništvo više manje odvisno od osobne naklonosti prema listu i
i stvari samoj, to držimo u interesu struke potriebnim, da se toliko godišnji
rad nepohranjuje u spremištihi gosp. uredah, već da se učini putem društvenog
organa pristupnim studiju društvenih članova.

Kako nam veći dio strukovnog pomladka, na žalost, nerazpolaze zna-
njem njemačkog jezika u onoj mjeri, koja je bar za sada još bezuvjetno
potriebna za upodpunjenje stručnog znanja, to ćemo nastojati, da sve važ-
nije strukovne pojave bud u izvanjskih stručnih listovih, bud u časopisih, u
prievodu saobćimo.

Saobćivati ćemo i ocjene o izašlihi strukovnih djelih, da tako poslužimo
onim članovom, koji će si dotična djela nabaviti, ili se o znanstvenoj njihovoj
vriednosti htjeti još prije nabave uputiti.

Sve da ovime i nije iscrpljena naša najbolja volja, da sadržaj lista u svakom smjeru proširimo i dotjeramo, to smo držali nuždnim da p. n. gg. čitateljem razvijemo naše nazore glede budućeg smjera samog lista, spremni da svaku topoglednu pobudu razsudimo i uvažimo. Moleć jošte za što življe zanimanje oko društvenih probitakah i za što izdašnju suradničku spremnost, izručamo društveni organ prijatnoj pažnji gg. članovah.

U Zagrebu koncem siečnja 1894.

Vilim Dojković,
kr. žup. nadšumar.

Preuzvišeni gospodin grof
Dragutin Khuen-Héderváry

Njegova Veličanstva pravi tajni savjetnik, c. kr. komornik, vitez zlatnoga runa, posjednik velekrsta reda željezne krune, ban kraljevinah Hrvatske, Slavonije i Dalmacije i t. d. i t. d.

Na pročelju lista donosimo sliku Njegove Preuzvišenosti bana kraljevinah Hrvatske, Slavonije i Dalmacije grofa Dragutina Khuen-Héderváry-a kao društvenoga pokrovitelja, s namjenom: da Njegovoj Preuzvišenosti doprinesemo smjerni poklon i harnu zahvalu za odlikovanje izkazano društvu spremom, kojom je Njegova Preuzvišenost pokroviteljstvo nad društvom preuzeti blagoizvoljela.

Preuzvišeni pokrovitelj rođen jest u Slavoniji, gdje su mu preodlični predji već od vjekova boravili, ter je pravoslavne nauke svršio u Hrvatskoj. Bivši gjurski veliki župan, imenovan je Preuzvišeni pokrovitelj previšnjim ručnim pismom od 1. prosinca 1883. banom kraljevinah Hrvatske, Slavonije i Dalmacije. Izvan okvira našeg lista leži nabranje uspiehah što no ih je Njegova Preuzvišenost tečajem desetgodišnjeg banovanja na upravnom i gospodarstvenom polju u označenih kraljevinah postigla.

No svakako nije najmanji uspjeh, što ga je u tomu vremenu postigla šumarska struka po svoje ustalenje i razvoj. Svjetli ban kao glavar uprave u zemlji posvećivao je vazda svoju naklonu pažnju toj, u narodno-gospodarstvenom pogledu po našu domovinu, toli važnoj struci. Činio je to Preuzvišeni glavar zemlje i s toga, što je ta struka njegove moćne podpore u velike trebala, i što je svietli ban, sam vlastnik velikih dobarah, bistrim okom opazio praznine i nedostatke u njezinom dosadanjem organizmu. Svoju pripravnost da se šumarska struka podigne i stručna uprava šumah u zemlji uredi, pokazala je Njegova Preuzvišenost ponajbolje, što je odmah iza izložbene glavne skupštine društva, udostojav topogledne skupštinske zaključke milostivog uvažanja, izvolila se pobrinuti, da imenovanje kr. šum. savjetnika posljedi.

— Odmah iza toga izdao je svietli ban odredbu, da se u krilu kr. zem. vlade poradi oko izradbe zakonskih osnovah, smjerajućih na organizaciju struke i uredjenje šumske uprave. Hvala moćnoj podpori, trajnom zanimanju i znažnoj odluci Njegove Preuzvišenosti, konstatujemo s veseljem, da su te pobude dosada već i uspjesi rodile, pošto je osnova zakona „kojom se uredjuje šumarsko-tehnička služba kod političke uprave“ nakon ustavnog pretresanja postala, zadobiv previšnju sankciju, već zakonom, dočim je osnova zakona „kojim se uredjuje stručna uprava i šumsko gospodarenje u šumah stojećih pod osobitim javnim nadzorom“, nakon jur dovršenog pretresivanja po visokom saboru i nakon dovršene razprave, donle dozriela, da će se do koj dan moći na previšnje potvrđenje podastrieti. Osim toga odredio je Preuzvišeni ban ustrojenje šumarskog odsjeka u krilu kr. zemaljske vlade, u nastojanju, da se topogledne agende stručno i shodno rješavati uzmognu. Time je pako ne samo postigla struka mjesto, njenoj važnosti dolikujuće, nego je i izpunjena davna i najvruća želja hrvatskih šumara.

I tako su otčinskom skrbi Njegove Preuzvišenosti udareni temelji za budući razvoj naše zelene struke, za materijalne probitke stališa i za ustalenje upravnih načelah, ter valjanu i svrsi shodnu provedbu istih. Kad je glavna skupština minule jeseni, stojeć pod utiskom tolike naklonosti izkazane struci, ter tolikih stečevinah jednoglasnim, oduševljenim zaključkom zamolila Preuzvišenoga bana da izvoli primiti pokroviteljstvo hrv.-slav. šumarskoga društva, onda je ista podala živ izraz onoj smjernoj ali trajnoj zahvali, koju će hrvatski šumari u spoznaji pravog svojeg zaštitnika, Njegovoj Preuzvišenosti vazda odavati.

Hrv.-slav. šumarsko društvo stojeć pako pod okriljem toli visokog zaštitništva, ter svjestno si svojeg zadatka nastojati će i nadalje, da se vjernim izpunjanjem oko razvitka struke učini vriednim naklone pažnje i možne podpore Preuzvišenoga svoga pokrovitelja.

K organizaciji šumarske službe.

Odbor za unutarnju zemaljsku upravu uzeo je, predanu mu po vis. saboru zakonsku osnovu, „kojom se uredjuje stručna uprava i šumsko gospodarenje u šumah, stojećih pod osobitim javnim nadzorom“ u razpravu, te je predložio visokomu saboru pod br. 285. — 1892.—1897. sab.: sljedeće izvješće:

Sva šumska zakonarstva sadržavaju posebne ustanove u pogledu šumah, stojećih pod osobitim javnim nadzorom, tako imade i šumski zakon od 3. prosinca 1852., koji valja u kraljevinah Hrvatskoj i Slavoniji, posebne ustanove glede šumah občinskih u §§. 21. i sljedećih, šumah otegoćenih pravom drvarenja u §§. 9. sljedećih, nadalje glede šumah nalazećih se

na zemljištu koje bi se lako razrahlit moglo. na strminah, velikih visinah, na obalah i obroncima u §. 6. i 7., i glede šumah stojećih pod zabranom u §. 19. i 20.

Šume otegoćene pravom drvarenja skoro su već sve putem segregacije podijeljene a one, koje jošte segregirane nisu biti će to u najkraćem roku, usljed čega su §§. 9. i slijedeći šumskog zakona skoro sasvim bezpredmetni postali, dočim nije bilo za šume odciepljene bivšim podanikom zakonske uredbe, pa je kr. zem. vlada prisiljena bila odnošaje glede tih šumah urediti naredbom od 4. ožujka 1871. br. 2144. Medjutim se je uvidilo da to privremeno uređivanje nedotiče, a i ustanove šumskog zakona glede ostalih šumah stojećih pod osobitim javnim nadzorom da nisu dovoljne i da ne odgovaraju više potrebama vremena.

Nužno je daklem bilo stvoriti nove odredbe za ovu vrst šumah, a i obstojeće zakonske propise podvrći s hodnoj reformi i to tim više, što su medjutim u drugih zemljah glede šumah ove kategorije izdani bili potanki i nadasleko savršeni propisi od onih, koji u ovim kraljevinam valjanost imaju.

Odredbe stranih zakonah glede ove kategorije šumah dadu se u veliko svesti na pet sustavah:

1. Na sustav nadzora imovinskog, koji se u tom sastoji, da se država samo oko tog stara, da se šumska imovina ne umanjuje da se šume ne sijeku prekomjerno, da u obće na imovinskom stanju šumah ne bude nikakove znatnije promjene. Sustav taj vlada u kraljevini Saksonskoj u jednom dielu bivše kraljevine Hanoverske, u jednom dielu Oldenburga, Schlezwig-Holsteinu i u nekih manjih državicah Njemačkih.

2. Sustav nadzora gospodarstvenog. Ovdje stoji samo šumsko gospodarstvo pod trajnim nadzorom državne vlasti. Država odredjuje ovdje da se šumami imade polag odobrene gospodarske osnove potrajno gospodariti, odobrava godišnje drvosječne i ogojne predloge i stara se o tom da se valjano usposobljeno osoblje namjesti u šumsko-gospodarstvenu upravu. Promjena šumskog tla i druga kakova gojitba kao i prodaja šume treba odobrenja državne vlasti. Ovaj sustav postoji u istočnim pokrajinah Pruske, u Porenskoj, u većem djelu Bavorske u jednom djelu Hanoveranske i Oldenburga, u saksonskim kneževinam, u Würtembergu i u Austriji izuzam Tyrola.

3. Sustav občinskih zajednicah, koji se u tom sastoji, da se šume stojeće pod osobitim nadzorom državne vlasti slože u gospodarstvena okružja, u kojih vlastiti, ali državnoj šumarskoj upravi podčinjeni šumarski organi, šumsku upravu vode. Ovaj po sebi veoma jednostavni ali za občine prilično skupocjeni sustav postoji u jednom djelu Bavorske i u bivšem krajiškom području.

4. Sustav subsidiarne državne uprave sastoji se u tom, da može država, kraj jednog od navedenih gore sustavah, pod stanovitim preduvjetima; ili ako občine same na to privole ili ako stanoviti zakonski preduvjeti

nastupe, upravu prenzeti. Ovaj sustav je u mnogim od gorenavedenih državah, sa kojim drugim sistemom kombinovan. A i naša osnova stoji na njem.

5. Sustav državne uprave ili t. zv. francezki sustav. Gospodarsku upravu nad šumami koje stoje pod osobitim nadzorom državne vlasti, vodi država sama. Ovaj najjednostavniji sustav uveden je u Nassau-u, u jednom dielu Hanovera, u Hessenu, Braunschweigu u Alzaciji i Lotharingiji, u Tirolu i u cijeloj Francezkoj.

Ako se pitamo, koji od ovih sustavah prednost zaslužuje, to moramo priznati, da svaki od njih, kraj odgovarajućih mu mjestnih prilikah, dobre svoje strane imade, da se pako absolutna prednost nijednome pripisati ne može. Prva dva sustava, hoće li dobro djelovati, prepostavljaju dvojju upravu, jednu občinsku a drugu nadzornu, što troškove sveukupne uprave tako povisuje, da se takav sustav samo ondje sbodnim smatrati može, gdje odnosne šume osobito velikih dohodakah odbacuju, daklem samo u veoma naprednim zemljama.

Isto valja i o trećem sustavu, premda za njeg to govori, da je veoma jednostavan, nu s-vida se opeta nesmiije metnuti, da on sve troškove na občinske zajednice svaljuje. Sustav francezki premda po sebi najbolji i najjeftiniji, nije ipak zato svagdje provediv, što svaki upliv vlastnika na gospodarsku upravu izključuje. Najshodnije je svakako da se četvrti sistem sa kojim od prva tri sustava spoji i to sa onim, koji se u konkretnom slučaju najshodnijim ukazuje. Ovim putem pošla je predležeca zakonska osnova tako, da je kombinovala sustav gospodarskog nadzora sa sustavom občinskih zajednicah, priključiv tako kombinovani sustav sistemu subsidiarne državne uprave.

Od sustava občinskih zajednicah uzela je osnova u §. 6. samo mogućnost da se pojedine občine ili šumske zajednice u jednu gospodarstvanu cjelinu složiti mogu. Takovo ukotarivanje stoji, izuzev taksativno navedene slučajeve §. 10., podpunoma do volje odnosnih vlastnikah, pa je samo vezano na potvrdu vlade. Drugo ograničenje ovog sustava nije osnova prihvatila tako, da u svakom drugom pogledu stoji na stanovištu sustavu navedenog pod 2., na kom stoji austrijsko a i naše dosadanje zakonodavstvo. Prema tomu su daklem občine dužne u svojim šumah uvesti potrajno i takovo gospodarenje, kojim će se polučivati što veći užitci (§. 1.), dužne su sastaviti i na potvrdu predložiti gospodarstvene osnove i programe (§. 3.), godišnje drvosječne i ogojne predloge (§. 4.) i namjestiti usposobljenog šumarskog stručnjaka (§. 6.).

Što se tiče gospodarskih osnova i gospodarskih programa, ustanovila je osnova u §. 3. da jedne i druge potvrdi kr. zem. vlada. Odboru se je pako činilo, da nisu gospodarski programi tako obsežni i od tolike važnosti, a da ih nebi mogao potvrditi županijski upravni odbor, po je u tom smjeru promienio §. 3. revidirane osnove.

Stručnjaci pako šumarski samo su u toliko podčinjeni političkim oblastim, što im odgovaraju za točno obdržavanje i redovito provadjanje gospodarstvenih osnovah i programah, te odredaba izdanih o stručnom šumskom gospodarenju i o provadjanju šumsko redarstvenih mjerah.

Pošto su tako jasno izražena temeljna načela, na kojih osnova počiva, valja opredieliti obseg osnove u subjektivnom i objektivnom pogledu.

Što se najprije tiče pitanja na koje šumo-posjednike se ova osnova odnosi, to odgovaraju na to pitanje §§. 1. i 13. osnove, ali tu valja razlikovati: Cjela osnova proteže se samo na one šumoposjednike, koje navadja §. 1., dočim se na šumoposjednike napomenute u §. 13., odnose samo §§. 1., 13 i 14. (14. i 15. odborske) osnove.

Ustanove cjelog zakona odnose se daklem na gradske, trgovištne, upravne, mjestne, plemićke i poveljne občine, daklem na one zajednice, kojima se bez dvojbe juristička osobnost pripisati može. Zašto se ove zajednice pod osobiti nadzor javne vlasti stavljaju, biti će svakome jasno, koj uvaži, da su ove pravne osobe autonomne cjeline, kojim pripadaleži vršenje javnih zadaća i zastupanje javnih interesah, a po tom, da država interes na tom imade, da se te vrsti zajednice uzdrže, ter da jim se uživavaju i preduvjeti materialnog njihovog obstanka.

Zakonska osnova uzpoređuje u §. 1. ovim obćinam i one zajednice, s kojimi po postojećih šumsko redarstvenih propisih valja postupati onako, kao što sa obćinskim šumami, a to su one šume, koje su prigodom segregacije izlučene na korist bivših podanikah. § 9. čes. pat. od 17. svibnja 1857., podjelio je ovim šumam već časom njihovog odcjepljenja narav šumah obćinskih, a razlog te odredbe leži očito u historičkom razvoju, jer je skup podanikah zauzimao u prijašnjim prilikama ono mjesto, koje dan da danas obćine zapremaju tako, da je skup bivših podanikah i dan danas obićno indentičan sa mjestnom obćinom, ter da je u narodu samom duboko uvrježeno pravno uvjerenje, da ovim šumam narav obćinskih šumah pripada.

Šumoposjednici pako, na koje se odnosi samo §. 1. osnove i koji su navedeni u §. 13. (14. odborske) osnove jesu u slučajevih a)—e) takodjer pravne osobe, a u slučajevih f)—g) takove osobe, koje polag obćinih zakonah, takodjer pod nadzorom javnih vlastih stoje. Glede ovih osobah nije se doduše vrhovni nadzor mogao tako udesiti, kao za šume obćinske, jer ovdje ne vojuju javni obziri u tolikoj mjeri, kao kod obćinah; morale su se ali bar donekle ograničiti u slobodnom raspolaganju sa šumskim imetkom zato, jer jim je svrha trajna, sižuća u daleku budućnost. Dvojba bi ovdje nastati mogla samo glede dioničkih društavah, utemeljenih za rudarske i ine industrijalne podhvate, nu ako se uzme, da nam se ova društva u pogledu šumskog posjeda, ukazuju šumskim zajednicami i da sva skoro zakonarstva šumske zajednice takodjer osobitom nadzoru vlasti podvrgavaju, razpršit će se i ta dvojba.

Što se pako objekta tiče, na koji se zakon taj odnosi, to su mu naravnim objektom šume; ali §. 3. imade po stilizaciji osnove uz šume i šumom obrasle pašnjake. Odboru se je činilo, da nebi pravo potrebi odgovaralo, kada bi se ti šumom obrasli pašnjaci naprosto uzporedili u svih pitanjih šumam. Osim toga opazio je odbor, da je u mnogih slučajevima prigodom segregacije bivšim podanikom šuma pod pašnjačku pripadnost dodieljena, a da zakonska osnova

glede tih šumah ustanove nesadržaje. Zato je ove rieči izostavio iz §. 1 i odredbe glede tih pašnjakah uvstio u poseban novi §. koji brojku 3. nosi i ovako glasi:

„Za pašnjake, koji se nalaze na bezuvjetno šumskom tlu, ima se sastaviti gospodarski program počivajući na načelu, da je glavna svrha tih pašnjakah uživanje paše, a uzgredna uzgoj drva.

Isto tako ima se postupati sa šumami, koje su prigodom segregacije u ime pašnjačke pripadnosti izlučene sve dotle, dok se glede istih u smislu zakona inače nerazpoloži.“

Nije daklem više mjerodavno, da li je pašnjak šumom obraso ili ne, već okolnost da li se on nalazi na bezuvjetnom šumskom tlu t. j. na tlu takovu, na kom se moraju stojeća stabla poradi zaštite tla samog uzdržavati, a ta okolnost činila se odboru mjerodavnom. Što se pako tiče šumah, koje su prigodom segregacije u ime pašnjačke pripadnosti izlučene, to valja na umu imati, da su to u istinu šume, a dok su šume, da se s njimi postupati imade kao s šumami, da ali kraj toga mora vazda ostati otvorena mogućnost, da se ili jedan dio takovih šumah ili ciela ploština pretvori zaista u ono, što bi imala biti, naime u pašnjak, dakle da se izkrči. Osim ovih, ovdje obrazloženih promjenah, preduzeo je odbor jošte sliedeće promjene na predloženoj mu zakonskoj osnovi, koje netreba pobližje obrazložiti, jer se obrazlažu ili vlastitim svojim sadržajem ili onim, što je o predležećoj osnovi i promjenah na njoj učinjenih gore rečeno.

1. Promjen je naslov: „Osnova zakona“ u „Zakon od“

2. Promaknut je broj §§. počam od §. 3. za jednu brojku.

3. U §. 1. uvrštene su na kraju prve alineje rieči: „obzirom na sadanje stanje šumah.“

4. Izpuštene su u prvoj i posljednjoj alineji §. 1. rieči: i drvljem obrasli pašnjaci.

5. U §. 5. (6 odborske) osnove uvršten je iza rieči: „u šumah“ (§§. 1. i 3. o. z.)“

6. U istom §-u rečeno je umjesto: „ovako, kako je to propisano za šumarske tehničare političke uprave“ — „za samostalno uredjenje šumarskog gospodarstva.“

7. U §. 6. (7. odborskom) uvršten je u četvrtoj alineji iza rieči: „usposobljen“ navod „(§. 6. o. z.)“

8. U §. 8. (9. odborskom) uvršteno je iza rieči: „turopoljskog kompositorata“ „i u šumah svih imovnih obćinah, koje su suvlastnice turopoljskog luga.“

9. U §. 10. (11. odborske) osnove pod a) imade biti mjesto: „u roku od pol godine“ — „u roku od godine danah.“

10. U istom § u neka se mjesto: „od jedne godine nakon što zakon ovaj zadobije kriepost“, reče: „odredjenom u §. 4. o. z.“

11. U §-u 12. pod konac da se kaže: "ima mjesta prizivu kralj. zemalj. vladi" umjesto "ima priziv kralj. zemaljskoj vladi".

12. U alineji prvoj §. 13. (14. odborskog) umjesto: „i na šume sljedećih posjedovnih kategorijah“, da se reče: „i na sljedeće šume“.

13. U istom §. pod b) da se iza riječih: „koje su“ kaže: „na temelju ustanovah §§. 6., 7., 19. i 20. šum. z. ili inih zakonskih propisah“.

14. U §. 14. (15. odborskom) da se kaže mjesto: „za godinu danah“ — „za tri godine“.

15. U istom §-u da se izpusti posljednja izreka, a mjesto nje da se uvrsti: „Izpitane gospodarstvene osnove odobrava kr. zemaljska vlada, gospodarstvene programe županijski upravni odbor“.

16. U istom §-u da se uvrsti nova alineja, treća sljedećeg sadržaja: Za vrieme, dokle gospodarstvena osnova ili gospodarski program predložen ili odobren nebude, može politička oblast zabraniti svaku sječu, ako se nerazborito gospodari“.

17. U istom §-u da se u petoj alineji vladine osnove kaže mjesto: „javni koji organ“ — „javni koji šumarski organ“.

18. U istom §-u da se u sedmoj alineji vladine osnove izostave rieči: „u stručnoj upravi i šumskom gospodarenju“, a umjesto toga da se reče: „u smislu ovog §-a“.

19. §. 16. (17. odborske) osnove da glasi: „Svi zakoni i naredbe, koji su i u koliko u oprieći s ovim zakom, ovim se ukidaju“.

20. Samo se sobom razumije, da su navodi §-a u kontekstu zakona prema promjenjenimi brojevi §-ah takodjer promjenjeni.

Usljed toga predlaže odbor vis. saboru na prihvrat sljedeću osnovu:

Zakon

od

kojim se uređjuje stručna uprava i šumsko gospodarenje u šumah, stojećih pod osobitim javnim nadzorom.

§. 1.

Gradske, trgovištne, upravne, mjestne, plemićke i poveljne občine dužne su prema §. 9. šumskoga zakona šumami što ih one posjeduju, upravljati i gospodariti po načelih sastavljene za to gospodarstvene osnove, koja treba da ustanovljuje, kako će se polučivati što viši i trajniji užitecj, obzirom na sadanje stanje šuma.

Ustanove gospodarstvene osnove nesmiju, da se opiru zakonskim šumsko-redarstvenim propisom, paće valja da nastoje, kako će se opet ustanoviti po-trajnost u užitejih, poremećena bud s prekomjerne porabe bud s drugih uzrokah.

Nuzgredni užiteci smiju se uživati samo u toliko, u koliko je osjegurano podržavanje vrsti drva i vrsti uzgoja, odgovarajuće odnosnoj stojbini.

Iste te dužnosti imaju i zajednice posjednikah onih šumah s kojima po postojećih šumsko-redarstvenih propisih valja postupati onako kao što sa obćinskim šumami.

§. 2.

Kr. zemaljska vlada kao vrhovna šumsko-nadzorna oblast, valja da izdado naputke o sastavljanju gospodarstvenih osnovah po načelih §. 1. ovoga zakona.

Za sastavljanja gospodarstvenih osnovah valja se u granicah, udarenih §-om 1. ovoga zakona, obazirati na posebue svrhe i potrebe odnosnih posjednikah šumah, uvjetovane osebinami njihova kućanstva, te prema tomu odabirati vrst drvah, vrst uzgoja i obhodnjn.

Ako li je ukupna šumska ploština tako malena, da se uredno šumsko gospodarenje nebi dalo uvesti, ili ako su prilike gospodarenja tako jednostavne da bi suvišno bilo, napose urediti užitke, slobodno je odustati od sastavka gospodarstvenih osnovah.

U takovih slučajevih valja da se sastave samo gospodarstveni programi, po kojih će se za sliedećih deset godinah postupati s odnosnom šumom.

§. 3.

Za pašnjake, koji se nalaze na bezuvjetnom šumskom tlu ima se sastaviti gospodarski program počivajući na načelu, da je glavna svrha tih pašnjakah uživanje paše, a nuzgredna uzgoj drva.

Isto tako valja postupati sa šumami, koje su prigodom segregacije u ime pašnjačke pripadnosti izlučene sve dotle, dok se glede istih u smislu zakona inače nerazpoloži.

§. 4.

Gospodarstvene osnove pak i gospodarstvene programe valja da sastave šumski stručnjaci (§. 6. o. z.) sporazumno sa zastupnici odnosnih posjednikah šumah.

Izradjene gospodarstvene programe valja na 14 dana izložiti u uredu obćinskoga poglavarstva, da jih tuj uzmognu uviditi suposjednici te eventualno proti njim prijaviti svoje prigovore, što su jih bud ustmeno bud pismeno vlastni dati u zapisnik.

Ako li se sbog različitih nazorah o uredjenju šumah ili drvljem obraslih pašnjakah medju zastupnici posjednikah šumah i šumskimi stručnjaci, te sbog najavljenih prigovorah nebi za razprave, povedene po županijskom upravnom odboru, mogao polučiti sporazumak, odlučiti će u prvoj molbi županijski upravni odbor, u drugoj kr. zemaljska vlada.

Gospodarske osnove i gospodarske programe valja unutar roka od dvie godine nakon što ovaj zakon u kriepost stupi, podnjeti županijskom upravnom odboru. Ispitane gospodarstvene osnove odobrava kralj. zem. vlada, a gospodarstvene programe županijski upravni odbor.

Proti odluci županijskog upravnog odbora izdanoj u smislu ovog §-a glede gospodarstvenih programa, može nezadovoljna stranka uložiti utok, a županijski šumarski izvjestitelj predstavku na kr. zem. vladu.

Rok za podnešenje gotpodarstvenih osnovah i programah vlastna je kralj. zemaljska vlada produljiti do 5 godinah.

Po gornjih ustanovah valja postupati u svakom slučaju, gdje bi se radilo o promjeni ili o novom sastavku gospodarstvene osnove ili gospodarstvenoga programa

§. 5.

Županijski upravni odbor vrši obću, a po svom šumarskom izvjestitelju i stručnu kontrolu o točnu provadjanju odobrenih godišnjih drvosječnih i ogojnih predloga; s toga valja da se sporazumno sa zastupnikom odnosnoga posjednika šume svake godine iz gospodarstvene osnove sastave godišnji drvosječni i ogojni predlozi, te da se ovi zajedno s odnosnima zaključci podnesu županijskomu upravnomu odboru na odobrenje.

Ako li zastupnici posjednikah šumah pozivom na posebne svoje gospodarstvene prilike prigovore gornjim predlogom; odlučiti će o njihovih prigovorih u prvoj molbi županijski upravni odbor, u drugoj pako molbi kr. zem. vlada.

Bude li prigovorah samo proti jednom dielu drvosječnih i ogojnih predlogah, nesmiye se obustaviti provedba drugih dielovah predloga, osnivajućih se na odobrenoj gospodarstvenoj osnovi.

Odstupiti od odobrene gospodarstvene osnove ili ju prekoračiti, uživati šume vanrednim načinom ili predhvatiti, slobodno je samo odobrenjem kr. zemaljske vlade.

§. 6.

Sastavljati gospodarstvene osnove ili gospodarstvene programe, izradjivati drvosječne i ogojne predloge, provoditi ove predloge te voditi u obće stručno gospodarenje u šumah (§§. 1. i 3. o. z.), stvar je šumarskih stručnjakah, usposbljenih za samostalno vodjenje šumarskog gospodarstva.

§. 7.

Izbor šumarskih stručnjakah prepušta se odnosnomu posjedniku šume.

Ovaj je vlastan bud sam za se bud u zajednici s drugimi posjednici šumah, označenimi u §. 1. o. z., namještati posebne šumarske stručnjake prema propisu §. 6. o. z.

Za ovakovo ukotarivanje te za potvrdu izabranoga šumarskoga stručnjaka treba odobrenje kr. zemaljske vlade.

Ako je izabrani stručnjak stručno podpuno usposobljen (§. 6. o. z.) te ako su u njega i druga potrebita svojstva, nemože mu se uzkratiti potvrda.

Kr. zemaljska vlada ovlaštena je namještenje šumarskih stručnjakah, koji su, kad ovaj zakon stupi u kriepest, već u službi posjednikah šumah, naznačenih u §. 1. ovoga zakona, odobriti i tada, ako oni i nisu prama propisom stručno podpuno usposobljeni, al su dokazali, da imaju sve praktično osposobljenje.

§. 8.

Šumarski stručnjaci, koji su izabrani prama §. 52. š. z., odgovorni su političkim oblastim za točno obdržavanje i redovito provadjanje gospodarstvenih osnovah ili programah, te odredabah, izdanih po političkih oblastih o stručnom šumskom gospodarenju i o provadjanju šumsko-redarstvenih mjera.

Glede izvršivanja svoje službe odgovorni su šumarski stručnjaci predstavničtvu odnosnoga posjednika šumah i upućeni na njegove odredbe, u karnostnom pako pogledu podvrženi su ustanovam zakona od 5. veljače 1886. ob upravnih odborih u županijah.

Ove šumarske stručnjake ide pravo na mirovinu i na obskrbu njihovih udovah i njihove sirotčadi po propisih za zemaljske činovnike i to na teret odnosnih posjednikah šumah.

§. 9.

Vrhovni nadzor nad stručnim upravljanjem i šumskim gospodarenjem u šumah gradovah, koji su u poslovih naravnoga dielokruga neposredno podređeni kr. zemaljskoj vladi, i u šumi Turopoljski lug, koja je vlastnošću plemenitoga turopoljskoga komposesorata, i u šumah svih imovnih obćinah, koje su suvlastnice turopoljskog luga — vrši neposredno zemaljska vlada.

§. 10.

Privolom kr. zemaljske vlade moći će obćine ili zajednice posjednikah, ako to valjanim zaključkom zaključi obćinsko zastupstvo odnosno nadpolovična većina suposjednikah, povjeriti tehničko gospodarenje u njihovih šumah, šumarskomu tehničaru kotarske oblasti.

Spomenutu privolu podieliti će kr. zemalj. vlada samo tada, ako se obćine ili zajednice posjednikah obvežu, da će redovito u kr. zemaljsku blagajnu doprinositi primjeren prinos za dielomično pokriće berivah šumarskoga osoblja kr. kotarskih oblastih.

§. 11.

Osim toga može kr. zemalj. vlada u sliedećih slučajevih odrediti, da šumarski tehničari kotarskih oblastih preuzmu voditi stručno gospodarenje u šumah posjedovnih kategorijah, označenih u §§. 1. i 3. o. z., nedarajući ipak u ona prava obćinah, zajednicah ili pojedinih suposjednikah, koja se neopiru šumskomu gospodarenju ili načelom racionalnoga šumarenja:

a) ako se stručna uprava šumskoga gospodarstva koje obćine ili zajednice posjednikah neuvede prama §§. 6. i 7. o. z. u roku od godine danah iza što je ovaj zakon zadobio kriepost, pak i tad, ako se izpražnjeno mjesto šumarskoga stručnjaka ponovno prama gornjim propisom ne popuni iza pol godine;

b) ako gospodarenje šumami, udešeno po propisu §. 1. o. z., u roku odredjenom u §. 4. o. z. nebude osnovano na odobrenih gospodarstvenih osnovah, odnosno gospodarstvenih programih;

c) ako u kojoj občini ili zajednici šumsko gospodarenje, razumjevajući tuj i financijalnu upravu, nebi odgovaralo propisom šumskoga zakona, gospodarstvene osnove ili programa ni postojećim ostalim propisom ili ako bi se njim zatirala šuma.

U svih tih slučajevih biti će odnosne občine ili zajednice posjednikah dužne doprinositi zemlji redovito onaj godišnji prinos, što će ga na predlog županijskoga upravnoga odbora prama obsegu šumskoga zemljišta odmjeriti kr. zemalj. vlada.

§. 12.

Posjednici šumah kategorijah označenih u §. 1. o. z. dužni su za čuvanje svojih šumah namjestiti potrebito, prama propisom usposobljeno lugarsko osoblje, u službenom pogledu neposredno podčinjeno šumarskomu stručnjaku, te pribavljati o svom trošku radnike, što ih treba za obavljanje šumskih radnja.

Lugarsko osoblje, koje je već namješteno i zapriseguuto, moći će službo-davac otpustiti od službe samo nakon provedbenoga disciplinarnoga postupka, te na temelju stvorene o tom odluke kr. kotarske oblasti u prvoj, odnosno županijskoga upravnoga odbora u drugoj molbi. Proti potonjoj odluci neima više priziva.

No županijski upravni odbor vlastan je na predlog šumarskih tehničarah političke uprave otpustiti lugarsko osoblje, koje se nebi moglo upotriebljivati za službu. Proti ovakvim odlukam ima mjesta prizivu kralj. zemalj. vladi.

§. 13.

Pravne odnošaje o vlastničtvu, uživanju i upravljanju glede šumah i drvljem obraslih pašnjakah posjedovnih kategorijah, označenih u §. 1. ovoga zakona, urediti će poseban zakon.

§. 14.

Ustanove §. 1. ovoga zakona protežu se i na sljedeće šume:

- a) stojeće u javnoj upravi;
- b) koje su na temelju ustanovah §§. 6., 7., 19. i 20. šum. zak. ili inih zakonskih propisah podvrgnute osobitomu javnomu nadzoru;
- c) zakladne;
- d) redovah, manastirah, beneficijah i nadarbinah;
- e) ostalih korporacijah;
- f) dioničkih društvah, utemeljenih za rudarske i druge industrijalne podhvate;
- g) povjerbinah;
- h) koje su opterećene šumskimi služnostima, a nestoje u javnoj upravi niti nisu nabrojene u §. 1. o. z.

§. 15.

Posjednici šumah, navedeni pod točkami b) do h) u §. 14. ovoga zakona, dužni su za tri godine iza što zakon ovaj zadobije kriepest, podnieti gospodar-

stvene osnove ili gospodarstvene programe, sastavljene po propisih §§. 1. i 2. ovoga zakona, županijskomu upravnomu odboru, da ih izpita. Ispitane gospodarstvene osnove odobrava kr. zemalj. vlada, a gospodarstvene programe županijski upravni odbor.

Rok, u kojem treba da se podnesu gospodarstvene osnove i gospodarstveni programi, vlastna je kr. zemalj. vlada u osobitih slučajevih i na molbu posjednikah šumah ili njihovih zakonitih zastupnikah produljiti prama okolnostim.

Za vrijeme, dokle gospodarstvena osnova ili gospodarski program predložen ili odobren ne bude, može politička oblast zabraniti svaku sječu, ako se nerazborito gospodari.

Ako posjednici šumah ili zakoniti im zastupnici svojom krivnjom bud ne izpune gore navedene dužnosti u opredjeljenu za to roku, bud prekrše odobrene već gospodarstvene osnove ili programe, moći će ih polit. oblast kazniti novčanom globom od 100—300 for., kod šumah preko 500 jutara globom od 300—1000 for. U odnosnoj odluci valja posjednikom šumah ili zakonitim im zastupnikom opredieliti uz prietnju ponovnih globah novi rok, u kojem im valja izpuniti gornje dužnosti.

Ujedno moći će politička oblast obustaviti i svaku sječu.

Ako li pako unatoč ponovnim globam posjednici šumah ili zakoniti im zastupnici nezadovolje propisom §§. 1. i 2. ovoga zakona, ili ako gospodarenjem svojim zatiru šume, ili ako šumsko njihovo gospodarenje u obće neodgovara propisom šumskoga zakona, vlastan je županijski upravni odbor odrediti javni koji šumarski organ, da se pod njegovim neposrednim nadzorom o trošku ovih posjednikah šumah vodi stručna uprava i šumsko gospodarenje u njihovih šuma.

Proti ovoj odluci županijskoga upravnoga odbora ima u roku od 30 dana utok kr. zemaljskoj vladi.

Odredbe izdane u smislu ovoga §-a valja dokinuti, čim se šumsko gospodarenje uredi prama propisom §§. 1. i 2. ovoga zakona, ili čim se podade zatraženo jamstvo, da će se izdane odredbe trajno obdržavati i provoditi.

§. 16.

Kr. zemaljka vlada izdati će naredbom službene naputke i tehničke poslovne upute za sve organe, koji će se po ustanovah ovoga zakona namještati ili preuzimati stručnu upravu ili vođenje šumskoga gospodarenja.

§. 17.

Svi zakoni i naredbe, koje su i u koliko u oprieci s ovim zakonom, ovim se ukidaju.

§. 18.

Provedba ovoga zakona povjerava se banu.

U Zagrebu, dne 24. siečnja 1894.

Svetozar Kušević,
predsjednik,

Dr. A. Egersdorfer,
izvjestitelj.

Stenografski zapisnik

LVIII. sjednice sabora

kraljevinah Hrvatske, Slavonije i Dalmacije, držane dne 3. veljače 1894. u kojoj je pretresana „osnova zakona kojom se uređuje stručna uprava i šumsko gospodarenje u šumah stojećih pod osobitim javnim nadzorom.

(Početak u 10 satih i 50 časovah.)

Predsjednik: Vaso Gjurgjević.

Bilježnik: Josip Miljan.

Od strane kr. zemaljske vlade pristni: preuzv. g. ban **Dragutin Khuen-Hederváry**, te odjelni predstojnici presv. gg. **Danilo Stanković** i dr. **Iso Kršnjavi**.

Predsjednik: Prelazi se na dnevni red. Na dnevnom je redu osnova zakona, kojom se uređuje stručna uprava i šumsko gospodarenje u šumah, stojećih pod osobitim javnim nadzorom. Gospoda koja žele govoriti za predlog odbora, neka se izvole prijaviti kod gosp. bilježnika Miljana.

Molim g. bilježnika, da izvoli pročitati izvješće odborsko i zakonsku osnovu.

Bilježnik dr. **Ljudevit Švarc** (čita prilog 9 ex 1894.)

Predsjednik: Rieč ima g. izvjestitelj.

Izjest. dr. **Šandor Egersdorfer:** Vis. sabore! Predležeća je zakonska osnova obrazložena sa strane kr. zemaljske vlade, a obrazložio ju je sa svoje strane i odbor u netom pročitanoj svom izvješću, porazdijeljenom među članove vis. sabora, tako, da meni više nepreostaje da mnogo kažem za obrazloženje same zakonske osnove, jer što se stvarnoga u tom reći može, to je zaista rečeno u izvješću, nego neka mi bude dozvoljeno, da u kratkim crtama orišem objektivno predmet predležeće zakonske osnove, a to sn po naslovu same zak. osnove i po §. 1. šume občinske.

Što je šuma, to nam je jasno, ali koje se šume imadu smatrati obćinskimi, to treba po mom nazoru potanjeg obrazloženja i potanje oznake. Zašto? Zato jer već u zadnjoj alineji §. 1. imademo šumske posjede suvlastnikah, koji su koordinirani sa obćinskimi šumami, dočim prva alineja izrikom govori o šumah gradskih, trgovištih, upravnih, mjestnih obćinah i t. d. Ovo pitanje stoji u uzkom savezu sa razvojem obćinah u našoj domovini, jer ono što danas imademo kao obćine, nije produkt historičkog razvoja, nego je zaista nova tvorba u našem javnom životu.

Što mi pod obćinom razumievamo, naime autonomno tielo, to potiče iz god. 1862., kad su naredbom namjestništva prvi put bile uređjene obćine u našoj domovini. Što je prije toga bilo, slično je obćinam, ali zaista pravih obćinah nije bilo. Obćinam ima tragovah i u urbarskom ustrojstvu Marije Terezije i u zak. članku 9. od g. 1836., ali ovo nije, što mi danas razumievamo pod obćinami, nije naime tielo, koje imade svoje autonomno pravo, koje na temelju svog vlastitog prava uređuje i upravlja svojim poslovima i svojom imovinom.

Po starih urbarskih propisih sačinjavaju podanici jedan skup, ali taj skup nije občina u našem smislu, nije tielo jedno nego su samo za stanovite nutarnje poslove ovlašteni, ili kako se kaže u tih propisih, da su ovlašteni na temelju dogovorah stavljati vlastelinstvu predloge, koje ove predloge odobrava ili neodobrava, a konačno i bdiye nad provedbom tih predlogah. Ovi naime podanici mogu predlagati vlastelinstvu načelnike, dočim bilježnika i sudca mogu sami birati.

Ovo je staro uredjenje, koje više karakter obćinah nalazi u zak. članku 9. od g. 1836. Tu imamo već neki trag obćine, prem nemamo ovdje jošte autonomnoga prava, naime prava samoopredieljenja obćine. Oni imadu pravo upravljati svojim imetkom, ako imadu posebnog imetka, ali glede toga moradu sve račune i sve svoje predloge iznašati pred vlastelinstvo, koje jih odobrava ili neodobrava, i na temelju tih predlogah dava vlastelinstvo svoje konačno mnjenje. Ove obćine imadu po tom zak. članku pravo, ako zahtieva potreba, a nedotiče njihova vlastita imovina, razporezati medju članove obćine namet, koji mogu učerati, ali opet samo u okviru, u kom jim to vlastelinstvo dozvoljava. Konačno glavni posao tih t. zv. urbarskih obćinah sastoji se u učerivanju i pobiranju poreza.

Ovdje nema niti sjenke autonomnog prava. Ove obćine sačinjavaju skup podanikah jednoga vlastelinstva, koji nije omedjašen teritorijalno, nego osobno. Temelj i označenje njihovo jest podanička sveza.

Iza g. 1850. ustrojene su obćine u modernom duhu kod nas tako, da je tim zajednicam podieljeno autonomno pravo. Nu da se opet vratim na stare zajednice i na prava ona, koja su imale prema pojedinoj gospoštiji i na prava koja su ove obćine uživale glede šumah gospodskih.

Polag urbarskih propisah, imali su poľanici pravo na drvo, ne doduše u velikoj mjeri, ali su imali ovo pravo. Nesmijemo ovo pravo bivših podanikah uzeti kao služnost drvarije, a to zato ne, jer nije njihovo ovlaštenje privatno-pravno imalo izhodište u njihovom pravu, nego razlog tomu leži u podaničkoj svezi. Njihovo pravo i ovlaštenje nije bilo vezano na stanovite šume, nego je vezano u obće na šumski posjed gospoštijah tako, da ako u dotičnoj obćini kotaru nije bilo dovoljno šumah gospoštijaskih, da su bile dužne gospoštije podmirivati potrebe svojih podanikah na drvu za gorivo i gradjevnom drvu i iz drugih kotarah, dopaće iz svojih allodialnih šumah.

Iz toga vidimo, da nije ovo ovlaštenje podanikah imalo karakter privatno-pravni, nego je ovo ovlaštenje izviralo iz sveze podaničke, iz dužnosti gospoštije skrbiti se za svoje podanike. Tako nam se ukazuje položaj tih bivših urbarskih obćinah i njihovo pravo na šume gospoštinske.

Kad je podanička sveza prestala, onda se je mogao taj proces razviti dvojako. Mogao se je razviti tako, da se iz urbarskih obćinah načine autonomne obćine t. j. da se načini historička sveza izmedju bivših zajednicah i novih obćinah; a moglo se je razviti i tako, da se dotični djelovi kod segregacije šumah davaju obćinam kao takovim, koje bi stupile na mjesto bivših urbarskih obćinah, koje bi stupile kao novo autonomno tielo. Tada bi nastupio razvoj

taj, da bi odnosni odijeljeni djelovi šumah postali vlasništvo jurističkih obćinah, naime novih autonomnih obćinah, pa bi u ovih obćinskim šumah imali pravo bivši podanici. Konačno je ovo sličan razvoj, košto se sbiva u nekim krajevima sa udrugom u marke, gdje je imovina marke prešla u nekih obćinah u obćine, pa su bivši zadrugari marke zadobili pravo na dotičnu obćinsku imovinu.

Takov bi mogao biti razvoj i takov bi bio razvoj kod nas, kad bi se moderna uredba nadovezala na tragove starih obćinah, koje smo imali u zemlji ali tako nije bivalo. Naša je autonomna obćina sasvim nova tvorba, koja nije nadovezana na stare urbarske obćine. Ove su urbarske obćine jednostavno napuštene, pa zato, jer su napuštene zato je naše zakonarstvo išlo kod razriešenja urbarskih odnošajah za tim, da se pojedinim bivšim urbarskim ovlaštenikom dadu odnosne šume tako, da ove, sada sačinjavaju vlasništvo dotičnih bivših ovlaštenikah. Nu ako i vidimo izhodište, iz koga to potiče, onda vidimo, da neleži izhodište ovo u privatno-pravnom ovlaštenju, nego u podaničkoj svezi, kako sam naglasio. Ovako ovi izlučeni djelovi ako su i zakonskim odredbami pripali formalno u vlasništvo bivših podanikah, imadu uvijek faktično karakter obćinskih šumah, dakako obćinske šume naših političko-modernih obćinah, a nipošto nemaju karakter, da se tako izrazim, vezane imovine, koja ima karakter obćinski.

Ovo uvjerenje, ovo značenje usadjeno je duboko u mišljenje našeg naroda, koji nikada o toj obćini drugčije negovori, nikada ovu obćinu drugačije nenaživa, nikada ovu obćinu drugčije neudešava i neuživa, jer on sam vjeruje, da je to obćinsko. Stoga ako mu čovjek kaže, da je ovo privatno vlasništvo ovoga ili onoga, on to nepojmi.

Iz ovoga faktičnoga uvjereoja, koje živi u našem narodu, iz ovoga historičkoga razvoja punim pravom zaključuje, da i ove šume kao imovine pripadaju obćinskoj imovini, naime, jednoj jurističkoj osobi.

Što se tiče ostalih šumskih djelovah, koje u §. 1. predležeca osnova navadja, naime obćinah gradskih, trgovištaih, mjestaih, plemićkih i poveljenih, to je stvar sasvim jasna. U plemićkih i poveljenih obćinah bio je razvoj analogan sa odnošaji, koje sam prije spomenuo, koji su se sbivali u drugoj zemlji, sa t. zv. obćinskom imovinom u markah.

Što se tiče gradskih i trgovištaih obćinah, to su one dobile karakter jurističke osobe iz prijašnjeg doba, naime oni sa bili vlasnici sami. Karakter glede ovih šumah i ovih šumskih djelovah, u koliko se tiče imovine, jest u istinu karakter jurističke osobe.

Juristička osoba, naime imovina, sastoji po obćenitih načelih vazda pod osobitim nadzorom državne vlasti. Razlog, zašto ova imovina svagdje stoji pod osobitim nadzorom državne vlasti, označuje se na razne načine.

Stara teorija smatra i istovjetuje jurističke osobe donekle sa osobami, koje u obće stoje pod skrbi javne vlasti. Dakle jih istovjetuje sa malodobnici, naime sa osobami, koje se nemogu starati za sebe, koje nemaju naravnih svoj-

stvah, da se staraju oko vlastite imovine. Po tome oni izvadaju osobiti nadzor iz tutorstva odnosno nadzorstva, koje pripada državi glede tih osobah.

Novija teorija polazi sa drugog stanovišta, po mom nazoru zaista sa stanovišta jasnijeg i sa stanovišta, koje je bolje obrazloženo. Ova teorija kaže, da u svrhi, koja leži u dotičnoj jurističkoj osobi, koja je svrha trajna, da u trajnosti svrhe leži razlog, zašto mora država vršiti osobiti nadzor nad takovimi zajednicami. U trajnosti te svrhe i u trajnom opredjeljenju općinah, osobito takovih zajednicah, koje imaju kraj toga izvršivati javnu zadaću, ovdje leži interes države bez dvojbe u tom, da te zajednice ne oslabe, da u buduće i za buduće generacije mogu zadovoljiti zadaći, koja leži u njihovoj naravi.

Iz trajnosti zadaće i svrhe jurističkih osobah izvire nužno javni nadzor nad takovimi tvorbami pravnimi. Ovaj javni nadzor oblastih glede svake jurističke osobe nemože biti jednak. On mora biti snažniji, čim stoji bliže svrha dotične zajednice javnim uredbam; a čim se više svrha zajednice približuje privatno-pravnim odnošajem, tim manji može biti ovaj nadzor. Kod općinah, koje teže za javnim ciljevi, koje imaju javnu svrhu, koje imaju zadovoljiti javnim svrhama, ide taj nadzor dalje; a kod jurističkih osobah više privatnog karaktera, prem i ovdje izvire nadzor iz trajnostih tih osobah, ipak taj nadzor netreba tako daleko ići, kao što kod onih, koje imaju trajnu javnu zadaću izvršivati.

Ovaj je nadzor u predležećoj zak. osnovi udešen tako, da ona neide predaleko, niti neide onamo, da nepropusti sve odnosne zajednice spomenuti. Predležeća zak. osnova neide tako daleko, kako je to to orisano u izvješću glede sustava francuskog, koji je stavio sasvim općinske šume pod državnu upravu, jer ona samo neki imovinski nadzor pripisuje državi nad općinama. Ona je mogla tim laglje ovim putem udariti, jer naše dosadanje zakonarstvo stoji na istom putu. Ovdje u zak. osnovi i nevidimo drugo, nego samo načelo, po kojem se uređuje dotična općinska imovina, ovo je načelo u njoj kodificirano, bolje označeno i točnije opredjeljeno u tu svrhu, da nestane mnogih dvojbah, koje su se dosada poradjale i da se mnogi odnošaji točnije urede, koji nisu jošte tako točno uređjeni. Ova zak. osnova ide osobito za tim, da sva pitanja stavi na podlogu zakonskih uređabah, koja su bila dosada uređjena samo naredbenim putem. Kako je zak. ova osnova ta pitanja provela, vis. sabore, to je točno razloženo i u obrazloženju vis. kr. zemaljske vlade i u izvješću, koje je iznio odbor pred vis. sabor.

Iz ovih razlogah predlažem, vis. sabore, da izvoli predležeću zak. osnovu, kako je preradjena izašla iz odbora, prihvatiti za podlogu specijalne debate. (Živio! na desnici.)

Predsjednik: Rieč ima gosp. predstojnik unutarnjeg odjela.

Predstojnik unutarnjeg odjela **Dane Stanković:** Visoki sabore! Reforme na polju šumarstva odpočele su zakom o uređenju šumarsko-tehničke službe kod političke uprave u kraljevinah Hrvatskoj i Slavoniji, a nastavljaju se zak. osnovom ob uređenju stručne uprave i šumskoga gospodarenja u šumah, sto-

ječih pod osobitim javnim nadzorom, koja je danas na dnevnom redu. Gosp. je izvjestitelj liep nam predočio razvoj obćinah i prava njihova na šume, te je tako meni omogućio, da odmah unidjem in medias res.

Velika važnost šumah u kućanstvu pojedinih ljudih i cielih narodah nalaže državi dužnost, da nastoji oko uzdržanja šumah. Toj važnosti odgovara, da je u šumskom zakonu, koji je sad u krieposti u ovih kraljevinah, glavnim načelom što izdašnije očuvanje svihkolikih šumah. To načelo zahtieva, da se vlastnik šume do neke mjere stegne u uživanju šume, a to je tim nuždnije, čim privatni interesi vlastnika šume nisu uvijek u skladu sa obćim boljkom. Kao takva stega mora se ponajprije označiti ona ustanova šumskog zakona, da se ni jedno šumsko tlo nesmije otudjiti svojoj svrsi, odnosno da se šume nesmiju krćiti. Ta zabrana krćenja šumah nije bezuvjetna; ona je samo odvisna od oblastne dozvole. Iskustvo je bo dokazalo, da se šume trajno mogu užćuvati samo ondje, gdje poljodjelstvo ne teži za prisvojenjem šumskoga tla. Navlastito se nemogu omanje šumske ćestice, koje se nalaze na dobrom tlu, za sva vremena saćuvati od krćenja, najpaće ako nisu u imućnih rukuh.

Drugo je ogranićenje vlastnika šume sadržano u onoj ustanovi šumskoga zakona, da je vlastnik šume dužan izsjećene dielove šume, za koje nije dobio dozvole, da ih pretvori u drugu vrst gojitbe, u stanovitom roku opet pošćumiti. Iz načela očuvanja šumah izvire nadalje, da se šume nesmiju pustošiti, to jest, da se sa šumami nesmije postupati tako, da gojitba drva bude pogibelji izvržena ili sasvim onemogućena. U vrst stegah prava vlastništva spada i ona odredba šumskoga zakona, da se sa šumami nesmije postupati tako, da time susjedska šuma bude oćito izvržena pogibelji oštećenja od vjetrovah.

To su stega, koje se tiću svih šumah bez razlike, ali šumski zakon imade za stanovite kategorije šumah i posebnih propisah. Tako odredjuje šumski zakon da se obćinske šume nesmiju dieliti u pravilu, to jest bez oblastne dozvole.

Posebni postupak propisan je nadalje glede t. zv. zašćitnih šumah, a to su šume, koje se nalaze na tlu, koje bi se moglo lahko razvaliti: na strminah, na velikih visinah, na obalah povećih vodah, ili na obroncih od gorah. Druga vrst takovih šumah jesu one, kojimi se radi osiguranja osobah ili dobra, budi državnoga budi privatnoga, mora postupati na poseban način, te iste šume u tu svrhu staviti pod zabranu. Niti teoriji, a niti praktićnom zakonarstvu nije pošćlo do sada za rukom opredieliti toćno pojam te vrsti šumah, nego se odnosni zakoni ogranićuju na to, da oznaće svrhe, radi kojih se takove šume mogu staviti pod zabranu radi zašćićenja proti urvinah, padanju stienah, odvalam kamenja, prodoru šumah, proti popuzinam zemlje i t. d. Iz ovoga se vidi, da posebni postupak sa šumama ove vrsti poćiva na fizikalnih momentih.

Imade još jedna vrst šumah, koja radi posebnih pravnih odošajah zahtjeva posebni postupak, a to su šume obterećene pravom drvarenja. Glede tih šumah odredjuje šumski zakon, da se snjimi imade gospodariti potrajno i da se za takove šume imade sastaviti gospodarstvena osnova, budi na zahtjev ovlaštenika, budi na zahtjev obterećenoga vlastnika šume. Šume obterećene pravom drvarenja, gotovo su već

sve podieljene, te je cesarski patent od 17. svibnja 1857., sloveći o provedbi komasacije i segregacije u šumah urbarskih, odredio, da šume, izlučene u korist bivših podanikah, prelaze u njihovu vlastnost, i da s timi šumami valja postupati kao sa šumami obćinskim, u kojih treba da gospodarstvo nadziru političke oblasti po propisih, koji u tom pogledu postoje. Na toj podlozi uredila je kr. zem. vlada gospodarenje u tih šumah naredbom od 4. ožujka 1871., koja ipak — kako je iskustvo pokazalo — nije doticala, da zajamči posjednikom tih šumah za buduća vremena potrajni prihod na gorivom i gradjevnom drvu. Tom nedostatku imade da doskoči zak. osnova ob uređenju stručne uprave i šumskoga gospodarenja u šumah, nalazećih se pod osobitim javnim nadzorom. Predmetom ove zak. osnove jesu šume gradskih, trgovištnih, upravnih, plemićkih i poveljenih obćinah, te one šume zajednice posjednikah, s kojima po šumsko-redarstvenih propisih valja postupati kao sa šumami obćinskim.

Pod ovimi potonjimi šumami imadu se razumjevati šume urbarskih obćinah, koje su, kako već imadoh čast naglasiti, već u čas odciepljenja svoga, dobile značaj obćinski šumah. U zakonskoj ovoj osnovi radi se dakle ponajprije o šumah obćinskih i o šumah, koje su zajedničko dobro, te se glede gospodarenja s timi šumami ustanovljuju posebne uredbe. Povod ovakvim posebnim uredbam sa strane zakonodavstva za upitne kategorije šumah, a najpače za šume obćinske, leži u tom, da je zemaljska uprava prema priznatim pravnim načelom dužna nadzirati imetak obćinah i sprečavati, da se taj imetak lošim gospodarenjem umanj.

Osobito staranje zakona za ove vrsti šumah imade svoj uzrok i u tom, da ovlaštenici uživaju zajedničke naravne proizvode tim šumah, te da se tim stvara stanje, koje u pogledu šumsko-redarstvenom nesmiye da ostane neopaženo.

Nepreporno je žalibože, da se baš sa ovim šumama negospodari uvijek onako, kako bi trebalo, da se gospodari, i da se onaj preokret na bolje, koji se opaža u drugih kategorijah šumah, kod ove vrsti šumah neprimjećuje. To nevriedi samo za nas, nego to vriedi i za šume izvan ovih kraljevinah, što dokazuje najbolje okolnost ona, da se zakonodavstva i u drugih zemljah bave tom činjenicom. Ta se činjenica dade lahko protumačiti, kad se uzme na um, da je svakomu racionalnomu šumskomu gospodarstvu potrebita stanovita mjera konzervativnoga duha, da se održe one granice, koje je tehnika povukla izmedju dopuštenog i nedopuštenog uživanja šumah, i da se te granice nerazmiču radi časovitih probitakah. Ali i negledeć na to, da ova granica nije uvijek već u napred tehnički ustanovljena, dopušteno je podvojiti, da li će taj konservativni duh uvijek prevladati ondje, gdje više osobah imade pravo istodobno uživati šumu prisvojenjem naravnih proizvoda njezinih. Iskustvo bo uči, da svaki ovlaštenik ide za tim, da iz zajedničke šume izvadi što veću korist, i da se u tom međjusobnom revnovanju za što većom koristi ne pazi na granice medju dopuštenim uživanjem šumah i uživanjem takvim, koje je upravo pogubno za šume. Još je gore glede gojitbe tih šumah, gdje nije dosta, da se ovlaštenici

samo uztežu od pustošenja šume, nego gdje je nužno, da za uzgoj i pomladak takovih šumah doprinosaju žrtavah. Skrb nadležeca zemaljskoj upravi oko sačuvanja šumah zahtjeva dakle takvu uredbu, da se sjedne strane ustanovi tehnički granica između dopuštenog i nedopuštenog uživanja takvih šumah, a s druge strane, da se ovlaštenici primoraju, da se drže te granice. U tu je svrhu potrebno, da se već u samom zakonu položi temelj onoj uredbi šumskoga gospodarstva, koja je jedina kadra ustanoviti pravedno omedjašenje šumskih užitakah načinom, koji najbolje odgovara konkretnim odnošajem, a to je gospodarstvena osnova.

Temeljno ju dakle načelo ove zakonske osnove, da se u upitnih šumah imade gospodariti na osnovu odobrene gospodarstvene osnove. Prema tomu određuje zakonska osnova, da su gradske, trgovištne, upravne, mjestne, plemićke, poveljene i urbarske občine dužne upravljati i gospodariti u svojih šumah prema načelu gospodarstvene osnove, koja treba da ustanovi, kako će se polučiti što veći i trajniji užitci iz tih šumah. Kod sastavljanja tih gospodarstvenih osnovah ima se obzir uzeti na posebne potrebe posjednikah šumah uvjetovane osebina njihova kućanstva, te prema tomu odabrati vrst drvah, način uzgoja, a i obhodnju.

Za malene šumske ploštine, ili gdje su prilike gospodarstvene sasvim jednostavne, dovoljan je gospodarski program, prema komu će se sa dotičnom šumom postupati sliedećih 20 godinah. Gospodarenje u ovih šumah na temelju gospodarstvenih osnovah odnosno gospodarskih programah propisano je ovdje bezuvjetno, a tim je zakonska ova osnova pošla pravcem, kojim idu više ili manje sva novija zakonodavstva.

Drugo je temeljno načelo, na kojem počiva zakonska osnova, da javna uprava nadzire provedbu odobrenih godišnjih drvosječnih i ogojnih predlogah. Taj nadzor povjerava zakonska osnova županijskomu upravnomu odboru, a u šumah gradskih općinah i u šumi turopoljski lug — kr. zemaljskoj vladi. Načelom je ove zak. osnove, nadalje da samo šumski stručnjaci, osposobljeni za samostalno vodjenje šumah, mogu sastavljati gospodarstvene osnove i programe, izradjivati godišnje drvosječne i ogojne predloge i u obće voditi stručno gospodarstvo u šumah, o kojih je ovdje govor. Izbor stručnjakah prepušten je posjedniku šume, koji je vlastan budi sam za se, budi u zajednici sa drugimi posjednici šumah, na koje se ovaj zakon odnosi, postavljati posebne šumarske stručnjake.

Za ovakovo ukotarenje, te za potvrdu izabranoga šumarskoga stručnjaka, potrebno je odobrenje kralj. zemaljske vlade.

Izabrani šumarski stručnjaci odgovorni su političkim oblastim za pravilnu provedbu gospodarstvenih osnovah i programa, te onih odredabah, koje političke oblasti izdaju o stručnom gospodarenju šumah i o izvadjanju šumskog gospodarstvenih mjerah.

Veliki je dakle zadatak namijenjen stručnom šumarskom osoblju, te se s toga moraju na stručno znanje, na uvidjanost i na značajnost toga osoblja stavljati najveći zahtjevi.

Takovo stručno osoblje moći će se odgojiti samo onda, ako mu se osigura zaštita proti samovolji i primjerena obskrba njim, odnosno njihovim udovam i siročadi. Jedno i drugo zajamčuje zakonska osnova šumarskomu stručnomu osoblju.

Od velike bi koristi bilo, kad bi občine ili zajednice posjednikah povjerile tehničko gospodarenje u svojih šumah šumarskim tehničarom kotarskih oblastih. To bi išlo najviše u prilog vlasnikom šumah: jedno, što bi tim stručno gospodarenje u njihovih šumah došlo u najsposobnije ruke, a drugo, što bi oni tim prištedili i na upravnim troškom. Prema izkazu, priloženu pismenom obrazloženju kr. zemaljske vlade. doprinosile bi naime urbarske občine, kad bi povjerile stručno gospodarenje u svojih šumah tehničarom kotarskih oblastih, za djelomično pokriće beriva toga osoblja 35.552 for., dočim urbarske občine za svoje vlastito šumarsko stručno osoblje sada plaćaju 39.602 for., dakle 'više nego što bi plaćale, kad bi stručnu upravu svojih šumah predale šumarskim tehničarom kotarskih oblastih. Tim bi občine prištedile i one troškove, koje bi inače morale nositi za mirovine svojih vlastitih šumarskih strnčnjakah i za obskrbu njihovih udovah i sirotah.

Zemlja bi pako pregorjela veće troškove, koji bi usljed toga na nju od-pali, u uvjerenju, da bi se tim što prije i što bolje uredilo šumsko gospodarstvo u občinskih i tim sličnih šumah.

Iz tih razmatranjah nikla je ova ustanova zakonske osnove, da će pri-volom kr. zemaljske vlade moći občine ili zajednice posjednikah tehničko gospo-darenje u svojih šumah povjeriti šumarskim tehničarom kotarskih oblastih, ako se občine ili zajednice posjednikah obvežu, da će redovito doprinositi primjeran prinos za djelomično pokriće berivah šumarskoga osoblja kotarskih oblastih.

Ovom ustanovom nedira se ni najmanje u samovlastno raspolaganje posjed-nikah šumah, od njihove je volje, hoće li se poslužiti ovom zakonskom usta-novom ili ne. Sa šumarsko-redarstvenog gledišta mora se pomisliti i na to, da posjednici šumah neće izpuniti dužnosti, koju im zakon nalaže. I to je predvi-djeno u zakonskoj osnovi, odnosno u onoj ustanovi njezinoj, da kr. zemalj. vl. može u slučajevih točno označenih odrediti, da šumarski tehničari kotarskih oblastih preuzmu voditi stručno gospodarenje u šumah upitnih posjedovnih kate-gorijah, nedarajući ipak u ona prava obćinah ili zajednice posjednikah, koja se neopiru šumskom gospodarstvu i načelom racionalnoga šumarenja.

Zakonska osnova nalaže napokon posjednikom šumah, o kojih govorim, da namjeste za čuvaue svojih šumah potrebito prema propisom zakona ospo-sobljeno lugarsko osoblje, koje će biti u službenom pogledu neposredno podči-njeno šumarskomu stručnjaku, te koje će moći službodavac odpuštiti od službe samo nakon provedenoga disciplinarnoga postupka.

Načelo, izraženo na čelu ove zakonske osnove, da se u občinskih šumah ima gospodarstvo udesiti prema ustanovljenim gospodarstvenim osnovam, pre-tegnuto je zakonskom osnovom i na šume stojeće u javnoj upravi, na šume zaštitne i stavljene u zabranu, na šume zakladne, redovah, manastirah, benefi-

cijah, nadarbinah i drugih korporacijah, onda na šume dioničkih društavah, utemeljenih za rudarske i ine industrijalne podhvate, napokon na šume povjerbinske i šume obterećene šumskimi služnostima, a nisu u javnoj upravi, niti su šume obćinske.

Šume stojeće u javnoj upravi upravljaju se i sada na temelju ustanovljenih gospodarstvenih osnovah. Glede zaštitnih šumah i šumah stavljenih pod zabranu može se i po sadanjem šumskom zakonu zahtijevati, da se njimi upravlja na temelju odobrenih gospodarstvenih osnovah. — Šume zakladne, šume redovah, manastirah, beneficijah, nadarbinah i ostalih korporacijah, onda šume povjerbinske opredieljene su samo za uživanje, imadu dakle trajnu svrhu. Ako je gdje na mjestu, to je ovdje, da se stakovimi šumami potrajno gospodari, a potrajno gospodarenje može se polučiti samo onda, ako se takovimi šumami upravlja na podlozi odobrenih gospodarstvenih osnovah.

Dioničarska društva, utemeljena za rudarske i ine industrijalne podhvate jesu u pogledu svojega šumskog posjeda zajednice, glede njih valja dakle takodjer sve ono, što sam kazao o zajednici šumskih posjednikah u pravcu onom da se u takovih šumah može potrajno gospodariti samo na temelju odobrenih gospodarstvenih osnovah.

Glede šumah obterećenih šumskom služnošću zahtjeva već sada u krieptosti postojeći šumski zakon, da se u njih gospodari prema ustanovljenoj gospodarstvenoj osnovi, ako to zatraže ovlaštenici ili obterećenik.

Zakonska osnova, koju danas pretresamo, razlikuje se u tom pogledu od postojećeg šumskog zakona samo u toliko, što će se za takove šume odsele morati bezuvjetno sastavljati gospodarstvene osnove. Iz svega toga se vidi, da je sasvim opravdan zahtjev, da se šumsko gospodarstvo i glede nabrojenih kategorijah šumah udesi prema odobrenim gospodarstvenim osnovam.

Takova je ustanova u ostalom sadržana i u drugih zakonih, a navlastito u ugarskom šumskom zakonu. Posjednici upitnih šumah — izuzam one, koje se nalaze u javnoj upravi — dužni su prema zakonskoj osnovi podnieti gospodarstvene osnove za tri godine, računajuć od dana, kada ovaj zakon stupi u krieptost, a kralj. zemaljska vlada može taj rok prema okolnostima i produljiti.

Zakonska osnova ustanovljuje nadalje kazne za posjednike šumah, o kojih sam govorio, ili njihove zakonite zastupnike, koji svojom krivnjom ne izpune te dužnosti u roku zato opredieljenom ili koji prekrše odobrenu gospodarstvenu osnovu, te daje županijskim upravnim odborom pravo, da odrede koji šumarski organ, da se pod njegovim neposrednim nadzorom o trošku posjednika tih šumah vodi stručna uprava i šumsko gospodarenje u njihovih šumah u slučaju onom, ako unatoč ponovljenim kaznam posjednici šumah ili zakoniti im zastupnici nezadovolje propisom zakona ili ako gospodarenjem svojim zatiru šume, ili ako njihovo gospodarenje u obće ne odgovara propisom šumskoga zakona. Takova odredba ima se odmah dokinuti, čim se gospodarstvo šumsko uredi prema propisom zakona, ili čim se podade zatraženo jamstvo, da će se izdane odredbe trajno obdržavati i provadjati.

Visoki sabore! Ova zakonska osnova uređuje pobliže pravo nadzora, koji pripada političkim oblastima i glede ove vrsti šumah. Taj zadatak nastoji zakonska osnova riješiti na osnovu vrhovnog načela, na kom počiva sadanji zakon, na načelu što izdašnjeg očuvanja šumah. S toga provedba toga načela po mom je mnijenju sada tim nuždnija, sto promet sa koristnim drvom raste sve više, te što usljed toga i spremnost pustošiti šume biva danomice sve to jača, sve to silnija.

Svrha je dakle ovoj zakonskoj osnovi, da zaprieči prekomjerno izrablj enje, šumah, da gojitbu šumah, toli važnih i za današnju generaciju i za generacije buduće, što bolje unapredi i jedno od važnijih vrelah narodnog bogatstva što više očuva. S toga molim vis. sabor, da izvoli osnovu zakona, kojom se uređuje stručna uprava i šumsko gospodarenje u šumah, stojećih pod osobitim javnim nadzorom, primiti za podlogu specijalne debate. (Živio! na desnici.)

Predsjednik: Molim g. bilježnika, je li se tko prijavio za rieč?

(Nije.)

Pošto se nitko nije prijavio za rieč, rieč imade g. izvjestitelj.

Izvjestitelj dr. **A. Egersdorfer:** Pošto nitko nije ustao proti toj zakonskoj osnovi, s toga razloga nemam ni ja, da što kažem, te se samo pozivam na ono što sam već u uvodu kazao, te konstatiram, da se proti ovoj zakonskoj osnovi nije nitko izjavio; s toga opetovano preporučam prihvrat specijalne debate.

Predsjednik: Pristupa se glasovanju.

Prima li visoki sabor osnovu zakona, kojim se uređuje stručna uprava i šumsko gospodarenje u šumah stojećih pod osobitim javnim nadzorom po predlogu odbora za specijalnu debatu. (Glasovi: Prima).

Ona gospoda, koja ovu osnovu primaju za podlogu specijalne debate, neka izvole ustati.

(Ustaje većina).

Ova osnove primljena je za podlogu specijalne debate.

Predsjednik: Ja ću zaključiti današnju sjednicu, a buduću uričem za ponedjeljak 5. o. mj., u 10 sati prije podne sa dnevnim redom: nastavak specijalne debate ob osnovi zakona, kojim se uređuje stručna uprava i šumsko gospodarenje u šumah, stojećih pod osobitim javnim nadzorom. I s time dižem sjednicu.

(Svršetak u 1 sat 45 časovah).

Stenografski zapisnik

LIX. sjednice sabora

kraljevinah Hrvatske, Slavonije i Dalmacije,

držane dne 5. veljače 1894.

(Početak u 10 sati i 44 časakah.)

Predsjednik: Vaso Gjurgjević.

Bilježnik: dr. Nikola pl. Tomašić.

Od strane kr. zemaljske vlade prisutni: odjelni predstojnici presv. gg. **Danilo Stanković i Vjekoslav Klein.**

Predsjednik: (zvoni): Otvaram sjednicu.

Prelazi se na dnevni red. Molim gosp. bilježnika dra. Švarca, da izvoli čitati osnovu zakona, kojim se uređuje stručna uprava i šumsko gospodarenje u šumah, stojećih pod osobitim nadzorom.

Bilj. dr. **Ljud. Švarc:** (Čita naslov. Vidi prilog broj 9. k stenograf. zapisnikom g. 1894.)

Predsjednik: Prima li vis. sabor naslov?

(Prima).

Naslov je primljen.

Bilj. dr. **Ljud. Švarc:** (Čita §. 1.)

Predsjednik: Rieč imade g. izvjestitelj.

Izvjestitelj dr. **Aleksander Egersdorfer:**

Visoki sabore! Na §. 1. preuzeo je odbor za unut. zem. upravu promjenu koja se sastoji u tom, da su izpuštene rieči: „šumom i drvljem obraslimi pašnjaci“.

Zakonska osnova imala je naime prvobitno za svoj objekt ne samo šume nego i šumom obrasle pašnjake. Odboru pak se je činilo, da osnova predaleko ide, kad pod udar ustanove ovoga zakona uvršćuje i pašnjake, a ne samo šume. To mu se je moralo činiti opravdano, pošto je ova zakonska osnova takove naravi, da joj je predmet izključivo pitanje šumskoga prava i šumskoga zakonodavstva, da se dakle bavi lih šumskim gospodarstvom. Pašnjaci, bili ma kako obrašteni drvljem, nebi se smjeli prosudjivati po ovih ustanovah, jer bi to značilo pogibelnim načinom protezati objekt dotičnih zakonskih ustanovah.

Dakako da se s druge strane iztaklo, da na tih šumom obraslih pašnjacih stoje često stabla velike vrijednosti, da na njima leži velik imetak, dapače, kad bi se sumirala vrijednost drva na takvih pašnjacih, da bi ona iznosila i milijune, pak ako takovi kompleksi zemljišta nebi podpadali pod udar ovoga zakona, da bi bili prepušteni haračenju i pustošenju.

Odbor priznao je taj argument, ali se on ipak nije mogao uvjeriti o tom, da takovi pašnjaci, baš zato, što su pašnjaci, a ne šume, spadaju pod udar ovoga zakona.

Da takove pašnjake valja takodjer urediti, o tom nema dvojbe, ali urediti ih treba takovim zakonom o poljskom redarstvu ili posebnim zakonom o uređenju pašnjakah. Jer radi li se o pitanju pašnjaka i o njegovom gospodarstvenom uređenju, ne radi se samo o tom, da se zaštiti ono drvlje, kojim je pašnjak obrašten, nego naprotiv u prvom redu o tom, da se pašnjak kao pašnjak uredi. U takvom će se zakonu morati odrediti, da li se i u koliko se pašnjaci imadu izkrčiti i kako će se u obće dotično tlo urediti onako, da uredno služi onoj svrsi, kojoj je namijenjeno. To bi spadalo u obćenit zakon o poljskom redarstvu ili o pašnjacima, a posebnim bi se zakonom eventualno imalo odrediti, odkuda će se namaći novčana sredstva i radne sile za uzdržavanje pašnjakah.

Ovakovo dakle pitanje, gospodo, koje samo per tangentem zasjeca u predležeću zakonsku osnovu, u njoj samoj riješiti i pašnjake onako djuture baciti među šume, te s njimi kao sa šumami postupati, činilo se odboru pogibeljno, pak je stoga mislio, da valja u §. 1. izostaviti rieči, koje se na pašnjake odnose, i ograničiti tu ustanovu samo na to, što je izhodištem i pravim objektom čitave ove zak. osnove, a to su šume. Pašnjaci pak dolaze u govor samo na koliko su šume. Polazeći s toga stanovišta došao je odbor do stilizacije §. 3., koji je umetnuo i u koji uzima pašnjake, koji se nalaze na bezuvjetno šumskom tlu, t. j. takove, koji bi propali, kad nebi bili šuma. Oni su šume poradi naravi svoga tla.

U drugu alineju §. 4. uzeo je odbor takove pašnjake, koji su u ime pašnjačke pripadnosti prigodom segregacije izlučeni. Ali i ovakovi kompleksi moraju imati izraziti karakter šume, pa samo onda mogu po nazoru odbora podpadati pod udar ove zak. osnove.

S ovoga stanovišta potekla je stilizacija §. 3., pa se je taj paragraf morao uvrstiti, čim su iz §. 2. izostavljene rieči: „šumami i drvljem obrasli pašnjaci“.

Obrazloživši ovako promjenu, koju je preduzeo odbor, molim vis. sabor, da predlog odbora izvoli prihvatiti.

Predsjednik: Ne želi nitko više govoriti?

(Nitko se nejavlja).

Pošto nitko ne želi govoriti, pitam, prima li vis. sabor §. 1. kako je pročitao po predlogu odbora?

(Prima).

§. 1. primljen je po predlogu odborovom.

Biljež. dr. **Ljud. Švarc** (čita §. 2)

Predsjednik: Prima li vis. sabor §. 2.?

(Prima.)

§. 2. je primljen.

Bilj. dr. **Ljud. Švarc** (čita §. 3.)

Predsjednik: Vis. sabore! Na ovaj paragraf podnio je zast. dr. Šumanović sliedeći izpravak.

Bilj. dr. **Ljud. Švarc** (čita.)

„U prvoj alinei, trećem redu imade se iza rieči: program umetnuti; „§. 4. o. z.“

Između prve i druge alinee imade se staviti sliedeća alineja:

Za drvljem obrasle pašnjake, koji se ne nalaze na bezuvjetnom šumskom tlu, imade se sastaviti gospodarski program u toliko, u koliko isti za pašu blaga ovlaštenika (suposjednika) potrebni nisu.

U drugoj alinei, koja sa gornjim umetkom postaje sada trećom, imale bi se rieči „isto tako valja postupati“ brisati, a u trećem redu 'iza rieči „izlučeno“ umetnuti „valja postupati u smislu §. 1. o. z.“

Prema tomu imao bi izpravljeni §. 3. citiranog zakona glasiti:

Za pašnjake, koji se nalaze na bezuvjetno šumskom tlu, ima se sastaviti gospodarski program (§. 4. o. z.) počivajući na načelu, da je glavna svrha tih pašnjakah uživanje paše, a uzgredna uzgoj drva.

Za drvljem obrasle pašnjake, koji se nalaze na bezuvjetnom šumskom tlu, ima se sastaviti gospodarstveni program u toliko u koliko isti za pašu blaga ovlaštenika potrebni nisu.

Sa šumama, koje su prigodom segregacije u ime pašnjakah pripadnosti izlučene valja postupati u smislu §. 1. o. z. sve dotle, dok se glede istih u smislu zakona inače ne raspoloži“.

Predsjednik: Rieč imade g. zast. dr. Šumanović, da obrazloži svoj izpravak.

Zast. dr. **Svetislav Šumanović:** Visoki sabore! Za umetak kod §. 3. u 1. alineji oznake §. 4. ovoga zakona govori jedino okolnost ta, da bi tim ta alineja bila puno jasnija radi toga, što u toj alineji izgleda kao da se statuiru neka iznimka od obćenite uprave šumah, da se dakle nebi moglo izvadjeti, da bi eventualno sastav programa izniman bio. Radi toga mislim, da je potrebno pozvati se na §. 4., u kojem se označuje način, kako se imadu ti gospodarstveni programi sastavljati.

Glede umetka nove stavke 2, koja se imade odnositi „za drvljem obrasle pašnjake“, neka mi je dozvoljeno za obrazloženje moga izpravka reći sljedeće:

Gosp. izvjestitelj imade podpuno pravo, kad kaže, da strogo uzev nespadaju pašnjaci pod šume, da ih valja sasvim posebnim zakonom urediti. To je istina. Ali nesmije se zaboraviti i sljedeća okolnost. Velika količina pašnjakah znatne površine imade znatne i jako skupe nasade drva.

S druge strane treba na umu imati način, kako se je kod nas u staro vrieme sa šumama gospodarilo, da su iz tih starih šumah nastali pašnjaci, a gospodarstvo u tih šumah nije bilo racionalno, nego se je sjeklo, kako se je za najbolje držalo, pak tako su danas vrlo znatni ostateci drva, naročito tehničkoga drva, na tih pašnjacih ostali. Valja uvažiti još i tu okolnost, da su ovi pašnjaci drvljem obrasli često, da u većini slučajevah, više vrijedni, nego šume, što su ih urbarske občine dobijale prigodom segregacije i to radi toga, što se paša morala dati u nizini, blizu sela, u ravnici, gdje, kako se zna, najbolje drvo raste, naročito tehničko, dočim se za šume nije biralo najpristupačniji teren, nego dalje n gori. Pa kad je bila već potrebna zaštita za šume, potrebna je ta zaštita i ovdje tim više, sto je iskustvo pokazalo, da se ti drvljem obrasli pašnjaci u bezcienje prodavaju, da su ljudi radi toga nemilice sjekli, da se je haračilo i radilo, kako ne treba raditi, kad se hoće šume čuvati.

Pogibelji za samu šumu ja nevidim radi toga, jer je dodana stavka, da se samo drvom obrasli pašnjaci pod ovaj zakon povlače, u koliko za pašu nisu potrebni, dosljedno paša je posve osjegurana i u tom pogledu nema bojazni nikakove.

A na posljedku upravu i nadzor vode u prvoj liniji kod tih pašnjakah upravni odbori, koji će najbolje znati odlučiti i uputiti, da li je nešto potrebno,

da ostane pašnjak ili je potrebno, da se pašnjaci drvljom obrasli sasieku i boljoj kulturi privedu.

Ja držim s toga, da je ovaj amendement podpuno opravdan. A zašto sam predložio, da dodje kano druga stavka u §. 3., to se vidi iz stilizacije §. 3., jer prva alineja govori o pašnjacih, koji su bezuvjetno na šumskom tlu, a druga bi govorila o onih, koji nisu na bezuvjetnom šumskom tlu, ali blizu šumama.

Prema tomu došli bi pašnjaci, koji su na bezuvjetnom šumskom tlu u alineju prvu §. 3., drvljem obrasli pašnjaci u drugu alineju §. 3., a u alineji trećoj treba izostaviti rieči: „isto tako valja postupati,“ a da ostane isti smisao valja se naknadno pozvati na §. 1.

Predsjednik: Rieč imade odjel. predstojnik presv. g. Stanković.

Odjel. predst. presv. g. **Dane Stankević:** Vis. sabore! Čast mi je u ime kr. zem. vlade izjaviti, da prihvaćam izpravak g. zastupnika šidskoga.

Predsjednik: Rieč imade g. izvjestitelj.

Izvjestitelj dr. **Alexander Egersdorfer:** Vis. sabore! Stanovište odbora bio sam slobodan u ovom pitanju obrazložiti prigodom obrazloženja §. 1. Sa stanovišta, kojega odbor zauzimalje u ovom pitanju i koji sam razjasnio kod §. 1., sledi jasno, da je odbor stajao na drugom stanovištu i radi toga nemogu pristati uz izpravak g. zast. Šumanovića, pozivajuć se na razlaganje, koje sam prigodom §. 1. naveo.

Predsjednik: Pošto g. izvjestitelj nije pristao na izpravak, podnešen po g. zastupniku Šumanoviću, glasovati će se o §. 3. najprije po predlogu odborovom. Ako se primi tako, onda otpada potreba glasovanja §. 3. po izpravku g. zast. Šumanovića. Ako se neprimi, glasovat će se za isti §. 3. po predlogu odbora sa izpravkom gosp. zastup. Šumanovića.

Prema tomu pitam vis. sabor, prima li §. 3. po predlogu odborovom? Ona gospoda, koja primaju, neka izvole ustati.

(Neustaje nitko.)

§. 3. po predlogu odbora nije primljen.

Pitam visoki sabor, prima li §. 3. po predlogu odbora sa izpravkom g. zastup. Šumanovića? Ona gospoda, koja primaju, neka izvole ustati.

(Ustaje većina.)

Primljen je §. 3. po predlogu odbora zajedno sa izpravkom gosp. zastupnika Šumanovića.

Bilj. dr. **Ljudevit Švarc:** (čita §. 4.)

Predsjednik: Na ovaj §. podnio je g. zast. dr. Šumanović sliedeći izpravak.

Bilježnik dr. **Ljudevit Švarc:** (čita izpravak.)

Da se u alineji 3. §. 4. izostave rieči „drvljem obraslih“, a da se iza rieči „pašnjaka“ uvrsti citat (§. 3. o. z.).

Predsjednik: Rieč imade g. zastupnik Šumanović, da obrazloži svoj izpravak.

Zast. Svetislav Šumanović: Visoki sabore! Ovaj amendement opravdan je u okolnosti, što je primljen amendement k §. 3. Pošto su u §. 3. označene pašnjačke šume kano iznimka od §. 1. to mislim, da bi prema tomu valjalo izbrisati „drvljem obrasli“ i pozvati se na §. 1., gdje je ovo i onako već rečeno.

Predsjednik: Želi li jošte tko govoriti? (Nitko). Pošto nitko više ne želi govoriti, rieč imade g. izvjestitelj.

Izvjest. dr. Alexander Egersdorfer: Ja pristajem na izpravak g. zast. Šumanovića.

Predsjednik: Pošto je g. izvjestitelj pristao na izpravak, glasovati će se o §. 4. po predlogu odbora zajedno sa izpravkom g. zastupnika Šumanovića. Prima li visoki sabor §. 4. po predlogu odbora sa izpravkom g. zastupnika Šumanovića.

(Prima.)

§. 4. primljen je po predlogu odbora sa izpravkom g. zast. Šumanovića.
Bilj. dr. **Ljudevit Švarc:** (čita §. 5.)

Predsjednik: Prima li vis. sabor §. 5.?

(Prima.)

§. 5. je primljen.

Bilj. dr. **Ljudevit Švarc:** (čita §. 6.)

Predsjednik: Prima li vis. sabor §. 6.)

(Prima.)

§. 6. je primljen.

Bilj. dr. **Ljudevit Švarc:** (čita §. 7.)

Predsjednik: Prima li vis. sabor §. 7.?

(Prima.)

§. 7. je primljen.

Bilj. dr. **Ljudevit Švarc:** (čita §. 8.)

Predsjednik: Prima li vis. sabor §. 8.?

(Prima.)

§. 8. je primljen.

Bilj. dr. **Ljudevit Švarc:** (čita §. 9.)

Predsjednik: Prima li vis. sabor §. 9.?

(Prima.)

§. 9. je primljen.

Bilj. dr. **Ljudevit Švarc:** (čita §. 10.)

Predsjednik: Prima li vis. sabor §. 10.?

(Prima.)

§. 10. je primljen.

Bilj. dr. **Ljudevit Švarc:** (čita §. 11.)

Predsjednik: Prima li vis. sabor §. 11.?

(Prima.)

§. 11. je primljen.

Bilj. dr. **Ljudevit Švarc**: (čita §. 12.)

Predsjednik: Prima li vis. sabor §. 12.?
(Prima.)

§. 12. je primljen.

Bilj. dr. **Ljudevit Švarc**: (čita §. 13.)

Predsjednik: Na ovaj §. 13. podnio je g. zast. Šumanović slijedeći izpravak.

Bilj. dr. **Ljudevit Švarc**: (čita): Da se izostave riječi „drvljem obraslih“, ter da se iza §. 1. umetne „i §. 3.“

Predsjednik: Rieč imade g. zast. Šumanović, da obrazloži svoj izpravak
Zast. dr. **Svetislav Šumanović**: Visoki sabore! Predlažem, da se izostavi rieč „drvljem obrasli“ iz istih razlogah, koje sam spomenuo kod §. 4. Predlažem nadalje, da se doda uz §. 1. još i §. 3., a to je potrebno nastalo, što je §. 3. dobio posebnu stilizaciju i ustanovio novu kategoriju šumah odnosno pašnjakah i radi potpunosti potrebno je s toga, da se §. 13. pozove na §. 3.

Predsjednik: Rieč imade g. izvjestitelj.

Izvjestitelj dr. **Alexander Egersdorfer**.

Pristajem na izpravak g. zastupnika Šumanovića.

Predsjednik: Pošto je g. izvjestitelj pristao na izpravak g. zast. Šumanovića, pitam vis. sabor, da li prima §. 13. po predlogu odbora sa izpravkom g. zast. Šumanovića.

(Prima.)

§. 13. primljen je po predlogu odbora zajedno sa izpravkom g. zast. Šumanovića.

Bilj. dr. **Ljudevit Švarc**: (čita §. 14.)

Predsjednik: Prima li vis. sabor §. 14.?
(Prima.)

§. 14. je primljen.

Bilj. dr. **Ljudevit Švarc**: (čita §. 15.)

Predsjednik: Prima li vis. sabor §. 15.?
(Prima.)

§. 15. je primljen.

Bilj. dr. **Ljudevit Švarc**: (čita §. 16.)

Predsjednik: Prima li vis. sabor §. 16.?
(Prima.)

§. 16. je primljen.

Bilj. dr. **Ljudevit Švarc**: (čita §. 17.)

Predsjednik: Prima li vis. sabor §. 17.?
(Prima.)

§. 17. je primljen.

Bilj. dr. **Ljudevit Švarc**: (čita §. 18.)

Predsjednik: Prima li vis. sabor §. 18.?
(Prima.)

§. 18. je primljen.

Tim je svršena specijalna debata ovoga zakona. Ja današnju sjednicu zaključujem, a buduću uričem za sutra dne 6. veljače u 11 sati prije podne s ovim dnevnim redom: treće čitanje osnove zakona, kojim se uređuje stručna uprava i šumsko gospodarenje u šumah stojećih pod osobitim javnim nadzorom.

Tim dižem današnju sjednicu.

(Konac sjednice u 11 sati 40 čas.)

Kako ćemo procijeniti štete počinjene po divjači gulenjem kore?*

Gornjo-austrijsko lovo-zaštitno društvo izdalo je lanjske godine obrazac za ustanovljivanje štetah počinjenih po divjači na zemljištu stojećem u ekonomskoj uporabi. Tom zgodom je isto preporučilo, da se bilješke i obračunavanja procjenah pregledno sastavljaju, kako bi se time s vremenom polučio jednoličan postupak, kojeg do sada nije bilo u tom djelu poslovanja dotičnih organah.¹

Izdanje toga obrazca dosta je važno, a nemanje važnim mora se smatrati i izdanje naputka, po kojemu bi se olakšotilo procjenjivanje štetah što no ih divjač počinja u šumah, a naročito: gulenjem kore. Ako se ove štete i neprocjenjuju tako često kao štete po divjači počinjene na težatnom tlu, to je za obračunavanje onih od potrebe iskustvo i strukovna vještina ter poznavanje zasadah računanja vrijdnosti šumah; dočim toga za štete počinjene na ekonomnom zemljištu nije treba, pošto je ovdje ustanovljivanje odštetah lahko i jednostavno. Potreba za izdanje tog naputka ukazuje se tim većom, što se događa, da često političke oblasti kod ustanovljivanja odštetnih iznosah za štete počinjene po divjači u šumah upotrebljuju kao vještake samo ekonomie, što se osobito onda događa, kad se istodobno radi i o ustanovljenju odštetnih iznosah za štete počinjene na težatnom tlu. Da ta gospoda niti samo približno izpravno neznadu procjenivati štetah počinjenih u šumah, netrebamo istom naglašivati. Neće zato biti suvišno da razpravimo o načinu kako će valjati postupati kod samoga ustanovljivanja štetah počinjenih gulenjem kore, kao i o načinu kojim ćemo si dotični računični oblik ustanoviti. No svakako moramo iztaknuti, da nam ta oba pomagala neće pružiti jamstva za bezuvjetnu izpravnost pro-

* Gornji članak donosimo po „Oester. Forst-Zeitung“. I ako se načela u njem razvita, neće kod nas u celom obsegu uporabiti moći zato, što u nas jeleni i lanjad ter umjetni ogoji crnogorice nisu tako na gusto posijani kao izvan granicah naše domovine, to smo mislili, da ćemo s njime gg. čitateljem dobro poslužiti radi upute, koju nam isti podjeluje za slučaj, da budemo kao vještaci takovim ili sličnim procjenam prizvani.

Uredništvo.

¹ Vidi br. 2 „Lovačko-ribarskoga Viestnika“ br. 2. god. III.

cjenbenog iznosa i računičnog posljedka; jer nam je već iz nauke o uredjenju šumah poznato što znači riječ: „procjena“! Zato ćemo ali uporabom niže obrazloženog oblička, vazda postići približno iz pravne podatke, a uvijek izpravnije, nego da procjenjujemo lih pod utisci samoga izvida. Osim toga biti će ta procjena i manje mučna nego li bi bila, kad bi tiesnogrudno postupali i posljedak htjeli ustanoviti strogo po pravilih računanja vrijednosti šumah, ter pri tom raztančeno uvažavali sve učinke koji na računični posljedak uplivaju.

Pri izračunavanju odštetnih iznosah za štete, počinjenje gulenjem kore po divjači na jelah i omorikah, valja nam ovako umovati: oguleno stablo, kad nebi bilo ozledjeno, predstavljalo bi u svojoj siečivoj dobi stanovitu vrijednost W ; dočim će ovako usljed crvene trulosti, koja će to stablo zato napasti što je u svojoj mladosti oguleno bilo, isto u doba svoje siečivosti predstavljati manju vrijednost, koju ćemo označiti sa W_1 . — Ako se sada diskontuje razlika tih obih vrijednosti $W - W_1$ na sadašnjost (na godinu kada je stablo oguleno i šteta ustanovljena), tad će se dobiti odštetni iznos, kojeg će valjati za počinjenu štetu platiti.

Daljni praktični postupak, po kojem ćemo kod te procjene postupati, sastojati će u tome: da u toj ogulenoj sastojini izbrojimo sva ona oštećena nadstojna stabla, za koja držimo, da bi ista budućoj siečivoj sastojini pripadala kao vladajuća stabla. I dobu njihovu morati ćemo ustanoviti. Na potištena stabla, koja će se kod skorašnjeg čišćenja izvaditi, ili u kasnijih proredah izsjeći imati, netrebamo se obazirati.

Ako je razmak vremena izmjedju te naše procjene i zadnje, još sljediti imajuće prorede znatan, tada ćemo opisanim postupkom na toliko počiniti pogriješku, što zanemarujemo onaj gubitak vrijednosti, kojega će usljed guljenja pretrpjeti stabla, koja bi se imala uporabiti istom kod poznije prorede. Taj gubitak predstavlja nam umanjene tvorive drвне gromade. Daljna pogriješka koju ćemo kod toga počiniti, sastoji se u tome: što ćemo kod postavka računa polaziti sa stanovišta, da će jedinična ciena tvoriva i goriva kod zdravoga i oštećenoga stabla u vrijeme sječivosti jednaka biti, što nemože biti slučajem naročito ne kod tvoriva, pošto će upravo najjači, od granja i uraštajah najčišći, a prema tome i najvredniji dio stabla usljed toga što je ogulen, odpasti na gorivo.

Te su pogrieške medjutim neznatne. Jedno zato što prihod na tvorivu kod proredah sam po sebi nije velik, i što se trulež do onoga vremena u koje bi imala najzadnja proreda pasti, neće uzduž celoga oštećenoga stabla znatno u vis razprostraniti. S druge strane izravnuju se te pogrieške time: što se po izkustvu kod izbrajanja oguljenih stabalah spadajućih glavno prihodnoj gromadi nepostupa svom točnosti, jer se k istoj ubrajaju i mnoga takova stabla, koja su za sada još nadstojna i predrasla, no koja će se kod predmnievape zadnje prorede kao već potištena izsjeći. Konačno valja uvažiti, da se usljed toga, što će se prigodom proredah imati izsjecati ogulena ali sada vladajuća stabla, lahko može dogoditi slučaj, da će povodom većega uticaja i pristupa

zraka i svjetla, njihova mjesta izpuniti za sada još potištena, ali inače zdrava stabla.

Za ogulena nadstojna stabla, za koja moramo izračunati umanjjenje njihove vrijednosti u vrijeme sječivosti, ustanovio je A. pl. Guttenberg, da se njihov gromadni prirast usljed oštećenja guljenjem, znatno nesnizuje. Prema tome sastoji se umanjjenje vrijednosti u doba siečivosti $W - W_1$ samo od gubitka kakvoće, kojega prouzročuje crvena trulež šireća se s mjesta na kojem je stablo oguleno. Taj gubitak kakvoće nastupa kod omorike i jele na onom djelu stabla, koje je sposobno za tvorivo, što znači: da se crvena trulež razprostranjuje na onom djelu debla, iz kojega bi se tvorivo imalo izvaditi, ter je uzrokom što će se iz ogulenog stabla dobiti samo manji dio tvoriva, a možda i ništa.

Da se dakle uzmognu bar približno ustanoviti vrijednosti siečivoga zdravoga, i sječivoga oguljenoga stabla, to moramo u račun povući onaj gubitak kakvoće, koj će biti pokraj jednake jedre sadržine, kod oguljenih stabalaha na tvorivu manji. Zato će sadržina M , jednoga sada m godin staroga stabla kad isto nebi bilo ozledjeno sastojati u dobi sječivosti iz djela tvoriva N , i iz djela goriva B , što znači da bi u dobi sječivosti $M = N + B$, pričem bi N opeta odgovarao stanovitom djelu ukupne sadržine i B , odnosno $(1 - z) M$. Prema tome izrazila bi se vrijednost zdravoga stabla u dobi sječivosti to jest W , ako x označuje jediničnu cijenu tvoriva, a y onu goriva, ovako: $W = z. M. x + (1 - z). M. y, = M [z x + (1 - z) y]$.

Budne li pako stablo u dobi od m godina od visoke divjači oguljeno, to će se dio tvorive drvene gromade istoga, N , tečajem vremena sveudilj umanjivati. Primjerice će se nakon 10 godin umanjiti možda za dvie desetine, nakon 20 godin možda za tri desetine od M , ili obćenito: da će se u stanovitoj godini vremena u — m , za, a M umanjiti. Prema tome sastojati će se sadržina oguljenog stabla M_1 u vrijeme sječivosti iz djela drvene gromade na tvorivu $N_1 = (z - a) M_1$ i iz drvene gromade ogrieva $B = [1 - (z - a)] M_1$. — Pošto se prema gornjem može $M_1 = M$ staviti, to se označuje drvena gromada oguljenoga stabla u doba sječivosti sa $M_1 = M = (z - a). M + [1 - (z - a)]. M$, a vrijednost W_1 istoga izračunati će se uz pretpostavu da su jedinične cijene tvoriva i goriva jednake: $W_1 = M(z - a). x + M. [1 - (z - a)]. y = M[x. (z - a) + (1 - z + a). y]$.

Iz ovoga prosleđuje vrijednostna razlika $W - W_1 = M [z. x + (1 - z). y] - M [x. (z - a) + (1 - z + a) y] = M (z x + y - z y - z x + a x - y + z y - a y) = M [a x - a y] = a M. [x - y]$ što znači: da je razlika između vrijednosti zdravoga i oguljenoga stabla u doba sječivosti, odnosno da je umanjjenje vrijednosti u vrijeme sječivosti usljed oguljenja, jednako proizvodu iz razlike jediničnih cienah tvoriva i goriva sa onim djelom stablovne sadržine, koj je usljed oguljenja postao trul.

Usljed toga će se izračunati odštetni iznos E za svako stablo, ako se izraz za $W - W_1$ diskontuje sa $E = \frac{a M}{1. op^u - m} (x - y)$. — Konačno ćemo

dobiti ukupnu odštetnu svotu za štetu počinjenu guljenjem u stanovitoj sastojini, ako pomnožimo izraz E , koj valja za svaki dobní razred (sa razmakom od 10 do 10 godin) ustanoviti, sa brojem izbrojenih (za vrieme siečivosti nadstojnih) stabaláh svakog dobnog razreda.

Veličina E , odnosno izraz $a M (x - y)$ daje se lahko i brzo izračunati. Osim toga leži prednost te formule u tom što podpuno odpada ustanovljenje vrijednosti stabla sredstvom uporabe stanovitog djela tvoriva, što se činbenik

$(x - y)$ daje prilično točno procjeniti, i konačno što se veličine $\frac{a M}{1. op^u - m}$

dade sastaviti u skrižaljku za razne sadržine, stojbine i dobe, odakle se lahko može odčitati za svaki pojedini slučaj. Upitni obličak vrijedi nadalje za svako doba siečivosti, jer neveže na stanoviti u , ako se M za svaki pojedini slučaj ucjenjuje. To je na toliko probitačno što se obličak daje upotriebiti i u onih čestih slučajevih, u kojih se čini shodnim raniji izsjek ogulene sastojine, kao što je to slučaj kod povoljne uporabe drva za drvenu artiju, ili za ino tvorivo slabih omjerah, pošto bi se time predusreló gubitku kvalitete koj bi nastao usljed toga: što se crvena trulost godimice razprostranjuje. U tom pogledu može gornji obličak služiti kao kazalo za prosudjenje, da li je raniji izsjek oguljene sastojine shodniji od uporabe iste u normalnoj dobi sječivosti.

Najjednostavnije upotriebljuje se gornji obličak $E = \frac{a M}{1. op^u - m} (x - y)$ za obračunanje odšetnog iznosa za štete počinjene guljenjem kore, ako se količnik

$\frac{a M}{1. op^u - m}$ izračuna i u posebnoj skrižaljci za $m = 10, 20, 30$ itd. godina, za

različne stojbine i sadržine M , pregledno sastavi. Želi li se što točnije računati, ili ako se radi o većih procjenah, tad će biti zgodno, da se ta skrižaljka sastavi na temelju mjestnih prihodnih skrižaljках valjanih za stojbinu dotičnog predjela na kojem će se imati preduzeti procjena. Razširenje stablovne gnjiloće usljed guljenja po divjači jest naime veoma različito obzirom na vrst drva, na stojbinu, kao i prema tome da li se provadja ljetni ili zimski sjek. Na lošijih stajalištih, u višjih položinah neće se crvena trulež tako brzo razprostraniti, kao u rastivoj sastojini.

Za ustanovljenje odštetnih iznosah za omanje štete počinjene guljenjem kore po divjači, dostajati će sljedeća skrižaljka. Ova je sastavljena za najobičajniji slučaj da je $u = 100$, i postotak ukamaćenja $p = 3\%$. Dodati nam valja, da ova skrižaljka podaje samo približno ispravne vrijednote pošto nije osnovana na obsežno ustanovljenih drvnih gromadah.

Razred stojbine	Izraz za $\frac{a M}{1. op^{u-m}}$				
	m u g o d i n i				
	20	30	40	50	60
Izvrstan	0·12	0·16	0·20	0·23	0·28
Dobar	0·07	0·09	0·12	0·14	0·16
Srednji	0·04	0·05	0·06	0·08	0·09
Loš	0·02	0·03	0·03	0·04	0·04

Uzmemo li primjerice, da je ustanovljena cijena tvoriva na panju u doba sječivosti (zajedno sa skuparinskim prirastom) m^3 sa 4 frt., a cijena m^3 goriva sa 1 frt. i da je izbrojeno na 40 godišnjoj omorikovoj sastojini, na dobroj stojbini 40 oguljenih nadstojnih stabalah, to će u tom slučaju iznositi $x - y = 3$ frt. Gornja skrižaljka podaje nam za izraz $\frac{a M}{1. op^{u-m}}$ brojku 0·12, prema tomu će iznositi odštetni iznos: $3 \times 0·12 \times 40 = 14$ for. 40 nvč.

Ovako ustanovljeni odštetni iznosi biti će prema gore jur rečenom samo približne vrijednote. Ali na svaki način predstavljati će ovako dobiveni posljedici dosta točne procjenbene brojke, pa će se pri tom načinu računanja svagda preduzresti nezgrapnim pogrješkam.

— ko —

LISTAK.

Osobne vijesti.

Imenovanje. G. šumarski vježbenik Andrija Lončarević imenovan je šumarskim pristavom kod brodske imovne občine sa sustavnimi berivi. — Gosp. Vjekoslav Stublić, šumarski vježbenik ogulinske imovne občine, imenovan jest šumarskim pristavom kod I. banske imovne občine i podjedno upraviteljem šumarije u Klasniću, sa sustavnimi berivi. — Na svršetku lista doznajemo, da je kr. ug. ministarstvo za poljodjelstvo u području kr. šum. ravnateljstva u Zagrebu imenovalo: šumarnikom, kr nadšumaru Juliju Kuzmu; protustavnim nadšumarom, upravljajućeg nadšumara Slavoljuba Würtha; šumarom I. reda Ivana Krajnyka upr. kr. šum. u Mrkoplju; šum. vježbenicima A. Bogscha i Dr. Bora.

† **Ante Tomić.** Jedva je tomu godina dana, što je društveni organ donio sliku za razvitak našega domaćega šumarstva zaslužnoga pobornika, umir. c. kr. šumarnika, Ante Tomića. U ime svih nas izrazio je naš organ sve dobre želje i čestitao devetdesetgodišnjicu velezaslužnomu tomu starini. A to je svetčar zaslužio u potpunosti mjeri, jer je on bio najstariji stručnjak u našoj domovini i prvi suradnik posebne zajednice šumarah, koja se je kao ogranak gospod. društva ustrojila još godine 1846.!

Osim toga bio je šumarnik Tomić prvi rodoljubivi pregalac, koji je radio oko ustrojenja našega hrv. slav. šumarskog društva. Bio mu je i prvim predsjednikom, pak je njegovu nastojanju zahvaliti, da je društvo uхватило čvrst korien te obostalo i onda, kad se u njegovo kolo nisu još bili pribrali svi šumari, službujući širom naše domovine. — U znak priznanja za njegov uspješni rad oko unapređenja samoga društva,

izabran bje počastnim članom, — te se je i pod stare svoje dane marnim i viernim suradničtvom šumarskom listu oduživao.

Pa i koliko bi nam pero rado da se, zanihano u gornjih reflexiah, s istima i dalje bavi, to mu je s istih skrenuti i sudrugovom objaviti žalostnu viest, da se je taj odlični naš strukovnjak i sučlan dne 9. siečnja t. g. u 91. godini dobe svoje, preselio u bolju vječnost.

Neizbježivi udes smrti, dokončao je životom i ovoga starine, iztrgao ga iz naše sredine, i tako proredio redove naših zaslužnih veteranah. — Cielu život pokojnikov bio je protkan: plemenitim zanosom za zelenu struku i stališkim ponosom, koji su nazivali svoje uporište u samosvjesti o važnosti i domašaju šumarske struke i znanosti. Taj je odavao svakom zgodom, a osobito kao izvjestitelj u obstojalom šumarskom ravnateljstvu kod bivšeg glav. zapovjedništva i kao povjerenik za katastr. procjenu u pedesetih godinah. Naročito je ovom prilikom bio upućen, da posljedke svojih ucjenjivanja i radnjah jošte i pismeno brani, što mu je, teoretično podpuno naobraženu, a punom praktična iskustva vazda i uspješno za rukom pošlo. U borbi za struku i stališ očeličen, dovinuo se je pokojni Tomić visoke starosti, u kojoj je blago u gospodinu preminuo.

Pletué vianac cvieća harne uspomene na nadgrobiju vriednoga starine, dovikujemo kriepki: Slava mu!

Liepi broj ovdje boravećih šumarah izpratio je pokojnika do Mirogoja, trajnog počivališta.

Mat. —

Društvene viesti.

Novi upravljajući odbor hrv. slav. šumarskoga društva ustrojio se je dne 21. siečnja o. g. — Toga dana obdržavao je isti svoju prvu redovitu sjednicu u kojoj je zaključio, da se predsjedništvo Njeg. Preuzvišenosti banu kao pokrovitelju društva u smiernosti pokloni, i rad društva moćnoj zaštiti Njeg. Preuzvišenosti preporučí, koj zaključak je predsjedništvo i odmah izvelo. Podjedno bje zaključeno, da se slika pokrovitelja društva nabavi, i u sjedničkoj dvorani u okviru smjesti. Sama sjednica bje obdržana u prostorijah kr. vladnoga šumarskoga odjela, koje prostorije je velemožni gospodin kr. šumarski savjetnik F. Zikmundovsky kao društveni predsjednik, u gornju svrhu, kao i u svrhu pohrane društvenog našestara spremno na raspoložbu ustupio. Time su već društvenoj blagajni uštedjeni pod st. 1. i 2. proračuna za god. 1894. opredjeljeni izdatci za stanarinu, ogriev i razsvjetu u svoti od 204 for., dočim su društvo i odbor našli ako i skromno, ali obojih dostojno zaklonište. Nadalje je u pogledu društvenih kapitaliah uloženih stranom u štedioni, a stranom u vriednostih papirih nosećih malene kamate ($3 - 3\frac{1}{2}\%$) na predlog društvenoga predsjednika, zaključeno, da se isti imadu konvertirati u papire koji uz podpuno jamstvo za nominalnu vriednost pružaju veće kamate, ter da se raspoloživa glavnica sigurnosti radi, pohrani u tresoru komercialne banke. — Sljedstvom toga provedena jest označena konverzija, usljed koje će se kamatni prihod društvene glavnice povisiti za godišnjih 120 — 130 for. — Podjedno je društveni predsjednik kod iste banke za društvo zaveo „Giro-Conto“ i „Chek knjigu.“ Za gotovinu, tečajem godine na giro conto ulaganu kod banke, plaćati će ista društvu 4% kamatah, koji će godimice takodjer 40—60 for. donjeti, dočim će izdatke na račun društva, kao i deposit kapitaliah u tresorn (od kojega je jedan ključ u rukuh p. n. g. društvenoga predsjednika) banka obavljati bezplatno. I tako bi bilouredjeno pitanje novčano, ter u isto uvedena najveća ekonomija i sigurnost.

U istoj sjednici bavio se je društveni odbor brisanjem izstupilih i primanjem novih članovah. — Pošto je opaženo da su p. n. gg. društveni članovi I. i II. razreda iz kategorije šumarskih činovnikah visokoga erara, mnogobrojno — ako i ne svi

— izstupili, ter da mnogi od tih izstupah nisu formalno, prema društvenim pravilom pravodobno niti prijavljeni, to je upravljajući odbor, izraziv svoje sažaljenje nad neobrazloženim izstupom zaključio: dotičnu gospodu pozvati, da se u krilo društva, koje imade među prvimi svojimi zadatci takodjer braniti i zastupati stališke probitke, opeta povrate. Ako se dotična gg. članovi do mjeseca travnja povrate u krilo društva, odnosno svoj ponovni pristup najave, to za taj slučaj neće imati platiti nove upisnine, već samo godišnji prinos. Posebne topogledne pozivnice razaslati će se svakomu od p. n. gg. bilih članovah, pak umoljavamo podjedno našu p. n. gg. sudrugove, da prijateljskom pobudom uznastoje oko povratka izstupilih članovah.

Nadalje je zaključeno, da se zaključici jesenske glavne skupštine shodno provedu, ter su doznačene njeke podpore. Podjedno je povedena razprava o načinu, kako da se društvena knjižnica učini članovom društva pristupnom. — Glede toga donjeti će se u jednoj od kasnijih sjednica zaključak, čim bude našestar društvenih knjiga i časopisa sastavljen i shodno upriličen. Zapisnik o obdržavanoj sjednici donjeti ćemo, nakon njegova ovjerovljenja u idućoj sjednici.

Podpora društvu iz zemaljskog proračuna u iznosu od 400 for. doznačena je društvenoj upravi za godinu 1894. naredbom visoke kr. zemaljske vlade od 27. siečnja o. g. br. 4112. — ko —

Zakoni i normativne naredbe.

U pogledu sastavka šumskih procienah za prodaju stabalah i siečinah putem javnih dražbah, izdala je visoka kr. zemaljska vlada, odjel za poslove unutarnje dana 28/1. 1824. br. 4442. sljedeću svoju naredbu:

Povodom tim, što je ova kr. zemaljska vlada, odjel za unutarnje poslove, iz podnešenih izvješćah svojih izaslanikah razabrala, da se kod obilježanja, procjene i doznake stabalah opredieljenih za prodaju vrlo nejednolično postupa i u tom pogledu kod svake imovne občine drugačiji običaj vlada, a i ne sabiru statistički podatci odnoseći se na prodajne cene tamošnjih šumah, koji bi se kod godišnjih prodajah s uspjehom za temelj procienah upotriebiti mogli, određuje se naknadno k ovostranom odpisu od 4. prosinca 1892. broj 57.481. što sliedi:

1. Sva za prodaju opredieljena stabla imaju se u prsnoj visini brojnim kolom providiti tekućim brojem, nipošto pako kredom ili olovkom, buduć drvotržci ovim potojnim tvarima običavaju obilježavati stabla kod svojih procienah, što često puta daje povoda smutnjam, jer se konačno ne zna, koji je pravi broj stabla šumske uprave. — Stabla imaju se obilježiti uvijek s iste strane, i to uzduž sječine, da se brojevi laglje opaziti i naći mogu.

2. Kada se stabla kupeu doznajuju, ima se broj stabla brojnim kolom udariti na najjačoj žili.

3. Nakon izradbe stabalah ima sječinu preuzeti od kupca upravitelj gospodarstvenog ureda ili njegov zamjenik i šumski procienitelj u prisutnosti upravitelja šumarije i srezkog lugara. — Tom prigodom ima se ponovno brojnim kolom udariti broj

stabla na panj, a do broja stabla godina sa dva poslednja broja n. pr.

782.

93.

Razumjeva se, da se imaju stabla kod doznake, odnosno panjevi kod primanja sječine, pretući sa čekići dotičnih šumarskih urednikah.

Kod onih imovnih občinah, gdje nisu postavljeni posebni šumski procienitelji, ima primanje sječine od drvotržca obaviti upravitelj šumarije i srezki lugar, koje uređivanje upravitelj gospodarstvenog ureda nadzirati ima od slučaja do slučaja.

O gore pod točkom 2. i 3. navedenih poslovi valja sastaviti zapisnik, u koji se imaju uvrstiti i eventualne primjetbe strankah, te ovaj zapisnik imaju podpisati nazočni šumski urednici i kupac.

4. Šumarije imaju za svaki šumski srez voditi posebni izkaz o stablih, koja su za prodaju namijenjena. — Ovaj izkaz ima se koncem svake prometne godine zaključiti i godimice sa brojem 1. započeti, te ima sadržavati sljedeće stupce: a) tekući broj stabla; b) vrst drveća; c) komu je doznačeno; d) broj šumske doznačnice; e) tko je obavio doznaku; f) dan doznake; g) tko je preuzeo sječinu; dan preuzimanja.

5. Kod same procjene stabalah zabranjuje se u buduće obaranje pokusnih stabalah, buduće se je izpostavilo, da se kod toga mnoge nepodobštine sbivaju. — A da se ipak dobiju na ruku, nuždni i što sjegurniji podaci za procienu, ima se godimice u svakom šumskom srezu i u svakoj sječini najmanje 30% svih prodanih stabalah prigodom izradbe, i to svakog razreda debljine i visine, točno promjeriti i tom sgodom za dotičnu sječinu ustanoviti: a) oblični broj stabla; oblični broj debela za promjer u visini od 1'3 m.; c) postotak građevnog drva ukupno i onda razvrstanog po uporabivosti, i to: trupe (Klotzholz), cieпка, tvoriva gradja i podvlake; d) postotak gorivog drva; činbenik za oznaku zdravlja.

Ovi podaci imaju se voditi u očevidnosti i u buduće za temelj procienah uzeti. — Šumarsko osoblje, koje obavlja procjene, ima osobitu pažnju posvetiti tomu, da pronadjena drvena zaliha točno sбилном stanju odgovara, te se ima pomoću visinomjera pokusa radi o tom osvjedočiti.

Prociena ima se obaviti u smislu ovostranog odpisa od 4. prosinca 1892. br. 57.481. u koliko nestoji u opriei s ovom naredbom.

Da se pako dobije što bolji pregled o dizanju c'enh u prošlom desetgodištu, imati će gospodarstveni ured za svaki šumski srez i za svaku vrst drveća počam od g. 1883. sastaviti tabelu prema sljedećem primjerku i ovu dalje u očevidnosti voditi.

Godina	Procijenjeno					Procienbena vriednost				Premerbom pronadjeno					Prodajna ciena				Opazka
	ukupni broj stabala	ukupna drvena zaliha	od toga u %			ukupno	po stablu	ukupna drvena zaliha	od toga u %				ukupno	po stablu					
			trupci	ciepka	tvorivo				podvlake	ogrijev									
for.	n.	for.	n.	for.	n.	for.	n.	for.	n.	for.	n.								
1883.																			

U toj tabeli valja osim toga dodati i cieniu po 1 m.³ svake razvrstbine i analisu prirasta debljine i duljine.

Glede ustanovljenja kilometričnih odaljenostih i obredjenja putnih dnevnika činovnikah im. obćinah, izdala je visoka kr. zem. vlada dana 23. siječnja 1894. br. 2586 sljedeću svoju naredbu:

Povodom tim, što se je pokazalo kod obredjivanja putnih i poslovnih dnevnika šumarskih činovnikah imovnih obćinah i podredjenog im lugarskog osoblja, da po gospodarstvenih uredih sastavljene i ovamo na službenu uporabu dostavljene skrižalje udaljenostih, u kojih je samo naznačena daljina od sjedišta šumarije do pojedinih srezovah, nisu dostatne, a da bi se u svakom slučaju zaračunani putni troškovi u smislu

postojećih propisih, ovdje obistiniti mogli, a tim manje onda, kada šumarski činovnici imovnih općinama u službenom poslu putuju u susjedne državne šume, obnašla je kr. zem. vlada, odjel za unutarnje poslove, u svrhu, da se ovamo pruže takovi podatci polag kojih će biti moguće daljinu svakog putovanja izviditi i po propisu obrediti, odrediti što sledi:

Gospodarstveni uredi imaju najdulje u roku od dva mjeseca, na temelju jur postojećih pregledovida i kilometričkih nacrtah priugotoviti i ovamo predložiti naposeb za svaku šumariju po jedan takov nacrt, u kojem će biti vidljive sve medje imovnih i državnih šumskih srezovah ležećih u obsegu dotične šumarije imovne općine, kao i vanjska medja samog šumskog kotara uz točnu naznaku naziva srezovah i unutar istih nalazećih se šumskih predielah

Medje imovnih srezovah imaju se za razliku od državnih drugom bojom označiti, a vanjska medja šumarije, kao i samo sjedište iste točno i jasno posebnom oznakom obilježiti.

Razumjeva se samo po sebi, da koli udaljenost između pojedinih mjestah, tili i udaljenost šumske medje do najbliže ležećih joj selah u kilometrih na karti ubilježene biti imaju.

Osim toga valja na prikladnom mjestu pregledovida umetnuti skrižaljku poput one, što za udaljenosti pojedinih mjesta postoji, koja će pokazivati najkraće udaljenosti pojedinih imovnih i državnih šumskih srezovah od sjedišta imovne šumarije, kao i od jednog sresa do drugog, a u opazci te skrižaljke ima se naznačiti i udaljenost sjedišta imovne šumarije do sjedišta predpostavljenog joj gospodarstvenog ureda, te sjedišta susjednih imovnih i državnih šumarijah.

Prepor ob ovlaštenju prava na pašnjak spada pred sudbenu oblast.
T. R. i A. A. iz M. zatražiše god. 1889. na temelju onda u krieposti postojećega z. čl. V. od god. 1870. odciepljenje diela urbarskoga pašnjaka, odpadajućega na njihov urbarski posjed. Povodom tim odciepljen jim je dio po kr. sudbenom stolu kao urb. sudu i to usljed nagode sa ostalimi urbarskimi ovlaštenici prama veličini posjeda, koji je na njih bio upisan; dočim u pogledu onoga, koji navodno nije bio jošte na njih uknjižen, pridržaše si pravo naknadno zatražiti odciepljenje.

Nakon odciepljenja podnesoše obzirom na točku 1. §. 25. zakona od 5. veljače, 1886. molbu na upravni odbor u O., da jim se dozvoli uživati i onaj dio pašnjaka, koji je ostalim urb. ovlaštenikom u zajednici ostao, jer da oni imadu više posjeda, nego što je na njih uknjiženo. — Upravni odbor u O. odlučio je riešitbom od 9. veljače 1891. br. 82: „da se pritužitelji sa svojim zahtjevom radi priznanja prava na zajednički pašnjak i pašu u urb. općini M. odupućuju s razloga, što su isti jur god. 1889. izhodili odciepljenje njihove pripadnosti od zajedničkoga pašnjaka i to: T. R. na selištni posjed od $5\frac{6}{8}$ sel. ukupno 37 jut. 490 □ hv., a A. A. na $\frac{1}{8}$ selištnoga posjeda ukupno sa 1 jut. 996 □ hv., koja jim je pripadnost na uživanje jur i predana, te su s toga u zajedničkih koristih na općinski pašnjak i pašu podmireni u onoj mjeri, u kojoj su im te koristi de facto pripadale. Prigovori njihovi pako, da oni osim onoga urbarskog posjeda, na kojega jim je pripadnost pašnjaka i paše odmjerena bila, posjeduju jošte više jutara urb. naravi, koji jih i nadalje na suuživanje ne razdieljenoga dijela pašnjaka ovlaštaju, ne mogu se u obzir uzeti, pošto su se oni izstupom iz zajednice odrekli dalnjih zajedničkih prava na uživanje idealnih dielova, pripadajućih izključivo samo onim urb. ovlaštenikom, koji su iza razdiobe još u zajednici ostali. Njihova će dalnja stvar biti, da si na remanencije selištnoga posjeda eventualno pripadajuću daljnu pripadnost pašnjačkoga diela kompletiraju putem urb. suda onim načinom, kojim su izhodili prvobitno izlučenje njihovih dielova. Sve dotle pako imadu se uzdržati od uživanja sadanjega zajedničkoga pašnjaka i prava na pašu pod prietnjom posljedica, sadržanih u zakonu o poljskom redarstvu glede poljskih šteta“.

Proti toj riešitbi uložila je T. R. utok, a kr. zem. vlada, odjel za unutarnje poslove, riešitbom od 5. studenoga 1892. broj 39.701 obnašla je ukinuti cieli u tom predmetu političkim putem provedeni postupak i stranke odputiti pred redoviti sud, a to s razloga: „jer predleži prepor izmedju T. R. i urbarijalne občine M. glede prava uživanja, vindiciranoga si po T. R. na pašnjaku, pa se po tom ovdje radi o privato-pravnih odnosajih, kojih riešavanje spada u nadležnost sudbenih oblasti. Prepori naime o samom pravu na suuživanje za korist posjednih urbarskih občina segregiranih urbarskih pašnjaka i šuma spadaju na nadležnost sudbenih oblasti, ali političke oblasti imaju, kada se radi o ovakovih preporih, po analogiji §. 61. ces. patenta od 2. ožujka 1853., prije svega izmedju parbećih se stranaka pokušati nagodu, držeć se pri tom načela zastupanoga u naredbi ove kr. zem. vlade, odjela za unutarnje poslove, od 17. srpnja 1886. broj 35.073., po kojem je upitno pravo vezano nerazlučivo o posjed urbarskoga selišta, i tek ako nebi nagoda za rukom pošla, imaju političke oblasti šiteć posjed privremeno, parbeće se stranke odputiti na redoviti put pravde. Prema navedenomu ima upravna oblast I. molbe u nazočnom slučaju medju strankami pokušati nagodu, koja ako ne uspije, imati će postupajuća oblast uputiti stranke pred sud“.

(Obćinar).

Plenarne riešitbe kr. hrv.-slav.-dalm. stola sedmorice kao suda kasacionalnog. Kada je zahtjev na progon stavljen po neovlaštenoj osobi, valja po §. 384. k. p. zavrći kaznenu prijavu. — 2. Ako privatni tužitelj ne dodje na razpravu, nastaje zakonska predmjeva, da je odustao od optužbe, koja se protudokazi oboriti ne može, pak zato ni nema mjesta povratu u prijašnje stanje ni obnovi postupka. — 3. Kazneni sud ima ureda radi uvažiti zastaru.

(Žalba ništovna na obranu zakona. — Riešitba kr. stola sedmorice kao suda kasacionalnoga od 5. studenoga 1892. br. 3862.)

Šumarija u D. prijavila je kr. kot. sudu u H. dopisom od 7. srpnja 1891. br. 266. Gj. R. radi uvrede poštenja na štetu šumara M. B. i lugara I. G., počinjene u podnesku Gj. R. od 16. ožujka na kr. šumarsko ravnateljstvo u Zagrebu.

Na razpravu, odredjenu na dan 5. studena 1891., nije nitko došao, pa je odlukom od 5. studena 1891. br. 4170. kz. postupak po §. 34. i 394. k. p. obustavljen i odluka dostavljena M. B., koji je u podnesku od 9. prosinca 1891. naveo, da je bio službeno osutan pak da nije mogao stići na razpravu, te moli, da se nova razprava odredi.

Odlukom od 15. prosinca 1891. br. 5260./kz. odredjena je nova razprava na dan 13. siečnja 1892., nu odgodjena, te je nova odredjena na 11. travnja 1892., nakon koje je osudom od 11. travnja 1892. br. 5260 kz, Gj. R. radi prekršaja §. 487. kz. sudjen na zatvor od 14. dana. Njegov priziv odbio je kotarski sud kao prekasno podnešen.

Povodom žalbe ništovne, podnešene po kr. državnom nadodvjetničtvu na obranu zakona, sudio je kr. hrv.-slav.-dalm. stol sedmorice iza obavljene u punom vieću javne razprave:

Kaznenom odlukom kr. kotarskog suda u K. od 13. srpnja 1891. br. 2701. kz., zatim odlukom istoga suda od 15. prosinca 1891. br. 5269. kr. i konačno osudom istoga suda od 11. travnja 1892. br. 5260. kz, ex 1891., izrečenom proti Gj. R. radi prekršaja suprot sigurnosti poštenja, povriedjen je zakon, i to prvonavedenom odlukom u §. 495. kz. te §. 390. sl. c) i §. 394 k. p., zatim drugocitiranom odlukom u §. 34. k. p. i konačno rečenom osudom u §§. 530., 531. i 532. k. z., pa se toga radi ukida prije spomenuta osuda, te se optuženi Gj. R. po §. 250. toč. 2. kp. od optužbe riešava.

Razlozi: Dopisom od 7. srpnja 1891. br. 266. primlj. kod kr. kotarskog suda u K. 8. srpnja 1891. prijavila je kr. šumarija u D. Gj. radi uvrede poštenja na štetu kr. šumara M. B. i lugara I. G., počinjene u podnesku Gj. R. od 16. ožujka 1891. na kr. šumsko ravnateljstvo u Z.

Prvi poziv na ustmenu razpravu izdan je po kr. kotarskom sudu dne 13. srpnja 1891. za okrivljenoga Gj. R. i za M. B. i I. G.

Urečena razprava bila je opetovano na zamolbu kr. šumarije u D. odgodjena, a na onu odredjenu na dan 5. studena 1891. nije bio nitko došao, pa je odlukom kr. kotarskoga suda od 5. studena 1891. br. 4170. postupak po §. 34 i 394. k. p. obustavljen i odluka ta dostavljena M. B.

U podnesku primlj. 9. prosinca 1891. navodi M. B., da bivš. službeno odsutan nije mogao stići na razpravu, te stoga moli, da se nova razprava odredi.

Odlukom od 15. prosinca 1891. br. 5360. bje određena nova razprava na dan 13. siječnja 1892., nu odgodjena je, te je nakon ustmene razprave dne 11. travnja 1892., u odsutnosti okrivljenika obavljene, osudom od 11. travnja 1892. br. 5260. Gj. R. prekršaja suprot sigurnosti poštenja, §. 487. k. z. krivim proglašen i na zatvor na 14. dana odsudjen, Priziv Gj. R., jer kasno podnešen, odbio je kot. sud po §. 517. k. p. Prijavu je učinila i zahtjev na progon stavila kr. šumarija u D. u službenom dopisu od 7. srpnja 1891. br. 266; nu po samoj prijavi nije uvrieda nanešena bila kr. šumariji kao oblasti, nego šumaru M. B. i lugaru I. G., pa su stoga po §. 495. k. z. i 390. sl. c) k. p. samo ova dvojica bila ovlaštena progon Gj. R. tražiti. Zahtjev na progon stavljen je dakle po neovlaštenoj osobi, te je kotarski sud imao kaznenu prijavu zavrći po §. 394. k. p.

Ako privatni tužitelj nedodje na razpravu, onda je zakonska predmjewa, da je odustao od tužbe, (§. 34. in fine k. p.). Zakon nedaje sredstva i nedopušta, da ipredmjewa ta protudokazi oborena bude; nepita se tu, da li je privatni tužitelj kriv, li nije kriv, što na razpravu nije došao, pa za to ni neima u tom slučaju mjesta povratu u stanje prijašnje, (§. 305. k. p.) ni obnovi postupka (glava XIII. k. p. i §. 436. k. p.).

Protuzakonita je dakle odluka kot. suda od 15. prosinca 1891. br. 5260., kojom je s nova ustmena razprava na dan 13. siječnja 1892. određena.

Nevidi se, kada je prijava Gj. R. proti šumaru M. B. i lugaru I. G. kr. šumarskom ravnateljstvu u Z. stigla, nu uzeti se može, da je stigla najkasnije 24. ožujka 1894., jer je šumsko ravnateljstvo dopisom od 24. ožujka 1891. tu prijavu dostavilo na izvješće kr. šumariji u D. Prijavu tu vidirao je M. B. dne 4. taavnja 1891. pa se uzeti mora, de je toga dana saznao za kažnjiv čin, koji se Gj. R. imputira.

Kaznena prijava proti Gj. R. stigla je kr. kotarskomu sudu u K. dne 8. srpnja 1891. pa sve kad bi se i uzelo, da je prijavu učinio i kazneni progon zatražio sam M. B., nebi moglo biti mjesta kaznenom proganjanju po §. 530. kz., jer je od 4. travnja 1891. t. j. dana, kada je M. B. za kažnjivo djelo saznao, pa do dana 8. srpnja 1891., kada je prijava učinjena, proteklo više od 6 nedelja.

Nu sve da i nije subjektivna zagoda nastupila, utrнула je zagodom sama iztraga i kazna u smislu §. 531. i 531. kz. — Kako je već navedeno, uzeti se može du je prijava Gj. R. stigla kr. šumskomu ravnateljstvu u Z. najkasnije 24. ožujka 1891. a po tome, da je i kažnjiv čin počinjen najkasnije toga dana.

Prvi poziv kotarskoga suda na Gj. R. kao okrivljenika na ustmenu razpravu izdan je 13. srpnja 1891., a od 24. ožujka 1891. do 13. srpnja 1891. proteklo je više od tri mjeseca, a za prekršaje suprot sigurnosti poštenja, §. 487. k. z., jest po §. 532. obzirom na §. 493 k. z. vrijeme zagode tri mjeseca.

Prema ovim okolnostim valja po §. 286. II. k. p. udovoljiti žalbi ništovnoj kr. državnog nadovjetništva. (Obćinar.)

Šumarsko i gospodarsko knjižtvo.

Izašle su sljedeće nove knjige:

Das Bahergebirge. Eine monographische Studie mit besonderer Berücksichtigung der Forst und Jagdwirtschaft und Touristik. Von Karl Hiltl, Güterdirector. Druck von J. & R. Bertschinger in Klagenfurt. 1893. Kritika je ovu monografiju povoljno ocienila, a mi ju kao ugodno štivo preporučamo, osobito sudrugovom sjeverozapadnog diela naše domovine (Zagorje).

Adf. Trientl, „Die Waldwirtschaft in den Alpenländern, insbesondere in Tirol“. 8°. (77 S.) 1893. Innsbruck, Wagner. 60 Pf.

Von Train „Weidmaus-Praktica“. Ein Lehrbuch für angehende und ein Handbuch für geübte Jäger und Jagdfreunde. 6. Aufl. Titelbild und 150 Abbildungen im Texte. Leipzig 1894. Edgar Herfurt & Co. In Sportband gebunden Mk. 10.

Der vollständige Vorsteh- und Gebrauchshund, seine Züchtung, Erziehung, Dressur und Führung, von kön. Oberförster, F. Würz. II. Auflage. 28 Abbildungen. München, 1894. Heinrich Eillinger. Geb. Mk. 3.40. — Ako i imade u topoglednom dielu književnosti malo knjigah tako dobrih, kao što je gornje dielo, prem pisano kratko i pregledno, to bi mi prijateljem lova s prepeličari i uzgojteljem pasah kao i početnikom ipak više preporučili dielo: „Der Vorsteh-Hund von Friedrich Oswald“ pošto je ovaj obširniji i pregledniji. Uputa u izvježbanju psa kao i onaj dio knjige, koj govori o bolestih psa, upravo su majstorski pisani. Dresiranje psa po Oswaldu, a i razumjevanje koje je za vodjenje mladog psa bezuvjetno nužno, pojmati će svaki lovac već iza prvoga pročitavanja Oswaldove knjige.

Die Forsteinrichtung. Von Dr. Frid. Judeich, kön. sächs. Geheimen Oberforstrath, Director der Forstakademie zu Tharand. Fünfte vermehrte und verbesserte Auflage. Mit einer Karte in Farbendruck. Dresden 1893. G. Schönfeld's Verlag. 8°. 544 S. Preis M. 10. — Kritika je i ovo izdanje popratila povoljno, akoprem je isto za 30 stranicah obširnije od zadnje naklade. Osobito se ističe okolnost, da je Dr. Judeich znao nepristrano razpraviti nauku o čistom prihodu. Potriebru formulah izpričaje kao nužnu posljedicu kratkog izražaja i opisa temeljnih načelah. Mi Dr. Judeicha pobliže opisivati ntrebamo, jer je isti gg. sudrugovom dobar znanac. No obzirom na osobitost styla Judeichovog, kao i obzirom na, istina kratki i precizni, ali baš zato nešto teže shvatljivi način njegovog pisanja, mi ga početniku kao naučnu knjigu preporučiti mogli nebi. Ovomu će više prудiti, ako uredjenje šumah odpočne učiti po knjizi: Die Betriebs- und Ertrags-Regulirung der Forsten von Dr. Carl Grebe, koja je pisana lagljim stylo, i providjena s više primjerah. — Iza toga bi istom valjalo početi čitati Judeicha, kojega u ovom najnovijem izdanju gospodi starijim sudrugovom rado prištujemo.

Fiala, Mus-Custos-Adjunct Frz., „Ein botanischer Ausflug in die Klek-Planina. Lex = 8°. Wien, C. Gerold's Sohn. 40 Pf.

Derselbe, „Beiträge zur Pflanzengeographie Bosniens u. der Herzegovina. Lex. = 8°. Mk. 2.

Derselbe, „Zwei interessante Nadelhölzer des bosnischen Waldes“. Eine florist. Schilderung. Lex. = 8°. Mk. 3.

Predhodna književna objava. Umoljeni, saobćujemo p. n. gg. čitaocem ravnjanja radi, da g. J. Ettinger umir, kr. šum. nadzornik kat. procjene, dovršuje djelo o lovstvu. U tom djelu uzet je osobiti obzir na Hrvatsku i Slavoniju, pak bi dotična knjiga imala služiti kao pomoćnica kod obuke a i za samoučenje organah, kojim bi se uredjenje i uprava lovištah povjeriti imala. Kao priručna i uputna knjiga u lovstvo imala bi ista služiti i lovovlastnikom. Čim dobijemo prigode da uzmognemo dielo pregledati, objaviti ćemo o njem pobliže. Ako ne bude oko ilustracijah većih zapriekah, moglo bi se dielo izdati već s proljeća.

Lovstvo.

Dolazak šljuka! Kako topli jug i blago sunce zimu sve to više potiskuju, na javiti će nam se dugokljunke do koj večer svojim psikom, na putu s juga na sjever. Molimo gg. sudrugove da nam jave, kada i gdje je prva šljuka opažena?

Sa drvarskog tržišta.

Iz Trsta izveženo je u prosincu p. g. 586.607 komada duga, manje za 203.000 komada prema istom mjesecu godine 1892. — Iz Rieke izveženo je 4.983.550 komada, prema istomu mjesecu godine 1892., manje za 1.645.000 komada.

U obće izveženo bje godine 1893. iz Trsta 7.017.572, a iz Rieke 53.060.843 komada duge što čini ukupno 60.078.415 kom. — Prosjek zadno-deset-godišnjeg ukupnog izvoza dugah iznosio je godišnje 50.411.193 komada.

Ukupno gibanje uvoza i izvoza hrastovih dugah u godini 1893. iz Austro-Ugarske predstavljaju nam sljedeći brojevi: Izvoz se je prema godini 1892. povećao jer je od 47.000.000 poskočio na 60.000.000 (prema 67.000.000 u godini 1891. — No sva ova povišica izvežena je iz Rieke (53.000.000 u godini 1892.), dočim je izvoz preko Trsta i opeta, ako i neznatno spao (7.017.000 prema 7.200.000). U Francezku izveženo je usuprot povišene uvoznine na duge opeta 51.000.000 (god. 1892. samo 29.000.000, a godine 1891. 61.000.000). Izvoz u Italiju je spao (6.800.000 prema 9.000.000) pa se pričinja da sav uveženi material godine 1892. u godini 1893. usuprot ogromnog izvoza vina odmah, porađen nije. Izvoz u ostale zemlje jest više manje neznatan. Sve u Trst uvežene duge proizvedene su u Austro-Ugarskoj. —

Različite viesti.

Umorstvo lugara iz osvete. 18. siečnja o. g. ubijen je lugar urb. obć. Markuševac, Tomo Papec. Drugog dana prije podne izašlo jes udb.-liečničko povjerenstvo u selo Popovec, da preduzme razudbu mrtvog tiela ubijenog lugara Tome Papeca i ostale nužne izvide. Od strane suda bio je sudac-iztražitelj g. A. Biskontini i zamjenik kr. držav. odvjetnika g. E. vitez Gayer, te liečn. vještaci gg. dr. Mašeg i dr. Figantner.

Liečnici su pronašli na ubijenom više ozleдах. Sve su ozlede na glavi i licu. Smjer ozleдах je taj, da su ozleditelji stajali iza ozledjenog. Ozlede su zadane stranom oštrim, a stranom tupim orudjem. Na stražnjem dielu glave je lubanja sasvim razmrskana i mozak povriedjen. Ta ozleda je bila smrtonosna i zadana je sa više udaracah. Revni oružnički stražmeštar Luka Draženović i još trojica oružnikah tražili su čitavu noć krivce u Vidovcu.

Oni su izvidjeli, da je dana 17. siečnja o. g. bilo više Vidovčanah u šumi po drva, pa da su se u šumi „Vitlenica“, gdje je lugar ubijen, sastali. Da li su Vidovčani došli slučajno ili dogovorom u šumu toga dana u većem broju, još se neznata. Seljak Brcko Turčin rekao je u šumi svojim su-seljanom, da je lugar Tomo Papec u šumi, da bi ga trebalo ubiti. On i još dvojica počeli su kvacati po drvu. Ubijeni lugar čuo je zvuk sjekire u svojoj šumi, te je do njih došao. Sad su ga braća Štefan i Mato Večerina pograbili i sjekirami tukli. Kad je lugar na zemlju pao, udarili su i drugi jošte po njemu, dok nijesu opazili, da je mrtav, a na to su svi otišli kući.

Već 21. siečnja dopratili su oružnici u uzište sudb. stola Štefana i Matu Večerina, Breka Turčina, zatim Luku Večerina, Franju, Andru i Luku Jamrešića, koji su takodjer bili u šumi, te su sumnjivi, da su sjekirami tukli Tomu Papeca.

Ljudi u Popovcu vrlo su uzrujani radi ovoga dogodjaja proti Vidovčanom.

(Nar. Nov.)

Sitnice.

Braća Dittmar iz Heilbronna u Württenberžkoj priposlala su nam na ogled svoj cijenik o šumarskom orudju, kao i o ostalih predmetih od željeza i ocjeli, potrebnih u kućanstvu. Obzirom na mnijenja i preporuke, što no su ih iza naručbah toj tvrdci podale mnoge šumske uprave, svraćamo na tu tvrdku pozornost gg. čitateljah. Izkazani predmeti nisu jeftiniji no kod nas, dapače ih donjekle uvoznina poskupljuje, ali su ti predmeti osobito valjano priuđeni i sačinjeni pošto je rečena tvrdka specialistica u proizvodjanju te vrsti orudja. —

Dragutin Schleicher i Schüll iz Dürena u Porenskoj-Pruskoj (Rheinpreusen), trguju risaćom artijom, kao i svimi ostalimi spremami za risanje potriebnima. — Pozornost gg. čitateljah svraćamo na tekuće boje i tuše te tvrdke, koji se nedadu izapрати, ter preko kojih je moći uvijek polagati druge boje, a da se nemažu. Kod kopiranja tušom, nije od potriebe u svrhu polaganja bojah risarije istom izpirati, već se odmah s bojama radi, što poslovanje veoma pospješuje. Te boje preporučaju se osobito za izradbu šumovidah, pregledovidah itd., koje često kod izvanjskih radnjah u šumi rabiti moramo i po vlažnom ili kišovitom vriemenu.

Jedna i druga tvrdka šalje na zahtjev naručitelju svoje cjenike bezplatno. —

Pilar, Mally i Bauda otvorili su 12. veljače o. g. ovdje gradjevno poduzetničтво. —

Nadnice šumskih radnikah u Austriji. Ministarstvo za polodjelstvo izdalo je u svojem statističkom godišnjaku izkaz nadnicah, koje plaća stalnimi pogodbami nevezanim nadničarom kod šumsko ogojnih radnjah. U izkazanih prosječnih svotah nisu uračunane poboljšice koje se od zgođe do zgođe dopituju. Radno vrieme traje 11 sati bez uračunanja jednosatnog podnevnog počinka. Nadnice iznose za:

	Mužkarce	Žene	Djecu
	n o v č i ć a h		
U dolnjoj Austriji.....	90—120	45— 80	40—60
U gornjoj Austriji.....	60—100	45— 80	28—60
U Solnogradskoj.....	110—120	88—100	66—80
U Tirolu i Voralberžkoj..	80—150	50—100	35—65
U Štajerskoj.....	55—100	40— 80	25—70
U Koruškoj.....	95—100	40— 70	45—55
U Kranjskoj.....	70—100	45— 70	36—45
U Istri.....	70—120	50— 70	35—60
U Dalmaciji.....	60—120	40— 70	45—50
U Českoj.....	30—160	25— 80	16—66
U Moravskoj.....	40— 80	30— 60	26—40
U Šlezkoj.....	50— 70	40— 45	30—35
U Galiciji.....	25— 80	20— 55	15—33
U Bukovini.....	45— 80	35— 65	24—50.

Drvena predja. Dr. Mitscherlich u Freiburgu u Badenskoj obreo je postupak, kojim se dadu iz drva pripremiti niti, koje se dadu presti. U tu svrhu se raspile stabla u veće trupce, pa se ovi istosmjerno sa vlakanci razciepaju u daščice 1—2 mm. debele. Veoma je shodno ako nam na raspoložbu stoje stabla bez granja. Imade li na istih granja, onda valja te čepove iz stabalah izvrtati. Izradjene tanke daščice valja navlažiti (uljem, vodom), i iste tečajem priuredjivanja češće nakvasivati. Tako upriličene daščice dodju pod valjke, koji su uzdužno naprugani. Jedan valj je u stroju postavljen do drugoga tako: da pruge jednoga stoje nasuprot udubinam drugoga. Usljed

toga satru ti valjci uzdužna drvena vlakanca. Ponovnim tlačenjem drvnih vlakana, satru se i vinu ista tako, da se potpuno razrahlje, ter se svaki postrani spoj između istih izprekida. Usljed toga pretvori se drvo iz drvne u meku, gibku tvar, koja se lahko u popriečnom smjeru čupati, ali se u uzdužnom svojem smjeru neda lahko trgati. Konačno se to zdrobljeno drvo daljnim priredjivanjem pretvori u čisto vlakovitu tvar. Timi vlakanci postupa se tada dalje kao što sa surovim pamukom, ter se ista konačno spredu.

Svaka vrst drva kao i svaki odrvenjeli dio biljke podaje uporabivju vlaknovinu, samo ako se s istima shodno postupa. Čvrstoća kao i finoća niti odvisne su koli od sirovine, toli i od priuđšavanja iste. Osobito je prikladno u gornje svrhe drvo omorikovo, jelovo i borovo. Označenim mehaničkim raztrganjem drva omogućeno je blidenje i uništenje onih tvari, koje drvu daju boju, a da time sama vlakovina ne bude oštećena. Pobjeliti može se medju inimi vlakovina i chlorovnim vapnom.

Tko imade prosudjivati štete počinjene odtudjenjem stelje. Kako prof. Dr. M. u „Oesterr. Forstzgn.“ razpravlja, to se prisvojenje šumske stelje nesmiye u području zemaljah zastupanih u carev. vječju prosudjivati kao šumski prekršaj, prema čemu nisu kr. kot., kao političke oblasti nadležne, da glede tih činah vode razprave i donasaju svoje presude. Pošto je alineja 6. §. 60. š. zakona po kojoj se imade „nepovlastno sgrtanje stelje“ smatrati šumskim prekršajem i kao takav kazniti, odmah u početku kad je šumski zakon izdan zlo shvaćena bila, ter pošto je takovo neizpravno shvaćanje zakonskih ustanovah dalo povoda, da su dotične prijavnice bile po sudovih odstapane političkim oblastim na uredovanje, to je ministarstvo za pravosudje u Beču svojim rješenjem od 6. studena 1854. br. 20350 izdalo glavnoj prokuraturi u Pragu u tom predmetu shodnu uputu.* U toj uputi naglašeno je, da se u šumskom zakonu označeni nedopušteni čini imadu smatrati samo onda šumskimi prestupci, ako se na iste, kako to ustanove §§. 59. i 60. š. z. sasna jasno odredjuju, kazneni zakon uporabiti neima. Jer pako prisvojenje stelje bez privole šumo-posjednika nosi obilježje prestupka ili zločina kradje, što odvisi od vriednosti stelje ili od inih okolnostih, to se takovo neima presudjivati kao šumski prekršaj po političkih oblastih, već kao kradja po vlastih sudbenih. Šumski prekršaj tvori dobava stelja onda, ako se načinom njezine pribave povriedjuju propisi šumskoga zakona. — Pošto isti šumski zakon kod nas postoji u kriposti koj i u Austriji, to bi možda shodno bilo, da se i za naše odnošaje jednako sudovanje zavede.

Mora li sukromni šumoposjednik predložiti gospodarstvenu osnovu?
Na ovako, obćenito stavljeno pitanje, da li je vlastelin dužan oblasti predložiti gospodarstvenu osnovu, pa i u onom slučaju, ako se šume ne sjeku ili ako se u istih provadja čisti sjek? mora se po smislu ustanovah šumskoga zakona, podati nječni odgovor. Postojeći šumski zakon poznaje u obće samo dva slučaja, u kojih može politička vlast od privatnoga šumoposjednika zahtjevati, da isti svojimi šumami postupa po propisih oblastno odobrene šumske gospod. osnove. Prvi slučaj nastaje onda, kad se stanovita šuma stavlja pod zabranu. U tom slučaju može se, u svrhu osjeganja svrhe, koja se zabranom postići želi, odrediti predloženje gospod. osnove (§. 19. š. z.). U drugom slučaju može polit. oblast zahtjevati predloženje gospod. osnove onda, kad su dotične šume obterećene služnostmi (§. 9. š. z.), pak nisu bud ovlaštenik bud obterećenik sporazumni u pogledu načina, kojim bi se služnost ovršavati imala. —

* Odnosno obrazloženje naći će čitaoci u odpisu c. k. ministarstva za poslove unutarnje od 30. prosinca 1854. br. 26589 izdanom glede kvalifikacije odsvojenja šumske stelje. Vidi str. 54. Sammlung der Gesetze, Verordnungen und Erlasse im Forstwesen. Von Dr. Ernst Baron Exterde. Wien 1875. 7 frt. 75 kr. Uredništvo.

U takovih slučajevih može jedna ili druga stranka zahtijevati, da se gospod. osnova sastavi, pak je tad i politička oblast pozvana da sastavak gospod. osnove naloži, a može sastavak ove naložiti i mimo volje jednoga ili drugoga, pak ima istu nakon izjave vještakah, izpitati i odobriti. Inače neima politička oblast prava zahtijevati da sukromni šumovlasnik dađe sastaviti gospod. osnovu i da ju joj na potvrđenje predloži. Nadzor političke vlasti nad sukromnim šumskim gospodarenjem ide unutar ustanovah §. 22. š. z. samo tako daleko, da može od šumoposjednika zahtijevati da na mjesti dovoljan broj vještih gospodarah, a po §. 23. da može gospodarenje šumami dati nadgledati po zvaničnih organih. Temeljem ovog ovlaštenja može se politička oblast izaslanjem zvaničnika svagda dati osvjedočiti, da li se u sukromnoj šumi negospodari protuzakonito, dali se primjerice bez oblastne dozvole šuma ne krči (§. 2. š. z.) da li se propisane pomladnje (§. 3. š. z.) preduzimaju, da li se šume ne haraće, da li se sa šumami zaštitnicami nepostupa proti zakonskim propisom i t. d. Pod drugimi uvjeti, no što su oba gore naznačena slučaja, nije politička oblast vlastna zahtijevati, da sukromni šumoposjednik dađe za svoje šume sastaviti gospod. osnovu, i da joj istu na odobrenje predloži.

Od ovih obćih načelah utemeljenih na propisih šumskoga zakona, čini naše novije zakonodavstvo u toliko razliku, što nastoji u §. 13. osnove zakona kojim se uređuje stručna uprava i šumsko gospodarenje u šumah, stojećih pod osobitim javnim nadzorom, taxativno navesti one posjedovne kategorije, kojim će biti za buduće u dužnosti, da svojim šumami upravljaju i gospodare po načelih sastavljene za to gospodarstvene osnove. Time ne samo da će se udovoljiti pravu vrhovnog oblastnog nadzora, već će se time poraditi i oko unapredjenja šumskoga gospodarstva, političkim vlastim pružiti prigoda potriebne ingerencije, a postojeće zakonske ustanove upotpuniti nuždnimi, ali i svakomu jasnim ustanovami.

Troškovi oko sastavka šumsko gospodarstvene osnove. Troškovi izmjere i uredjenja šume ravnaju se: 1. po stupnju točnosti, koja se za te radnje zahtjeva, 2. po više ili manje intenzivnoj uporabi urediti se imajućih šumah, 3. da li su šume opterećene služnostmi, i u kojem obsegu, 4. po ploštnoj veličini dotičnog objekta, 5. po povoljnijih ili nepovoljnijih odnošajih izmjere i uredjenja.

Ako se uvaži raznoličnost okolnostih, koje na ovršenje tih šumskih posalah uplivati mogu, tad će biti svakomu jasno, da se za iste izvjestne cijene opredjeliti nedadu. Iz toga razloga moći je označiti samo granice nnutar kojih se ti troškovi kreću. Zato ćemo poslovanje i cijene ovako razporedati: 1. izmjera i nacrti: a) izmjera granicah theodolitom, trigonometrično sračunanje koordinatah, detailna izmjera mjeračkim stolom ili boussolom, zajedno sa nadnicami težakah: po hectaru 80 novč. do 2 for. b) Izmjera granicah i šumskoga detaila mjeračim stolom ili boussolom uz uporabu katastr nacrtah: 30—80 novč. po ha. — 2. Sastavak i izradba osnove po propisu za dr. žavne i zakladne šume, kao i uvedenje gospodarstvenih knjigah: po hektaru 30 novč. do 1 for. 50 novč. — 3. Za podpunu provedbu 10 ili 20 godišnje revizije gospod. osnove prema označenim propisom: 25 nč. do 1 for. 20 nč. (Oest. Forstztg.)

Zaključni računi.

Zaključni račun: mirovinske zaklade sbora službenika imovne občine križevačke u Belovaru koncem godine 1893.

Blagajnički prenos od god. 1892. u gotovom	—	u obvez. 16530 for.
Ini prihodi tečajem godine 1892.	2422 for. 62 nč.	1600 "
Ukupno u gotovom 2422 for. 62 nč. u obvez.		18130 for.

Izdanci tečajem godine 1893. u gotovom 2343 for. 45 nvč. u obveznicah 200 for.
Ostatak koncem god. 1893. „ „ 79 „ 17 nvč. „ „ 17930 „

Predsjedništvo mirovinske zaklade.

U Belovaru 31. prosinca 1893.

Predsjednik :

Hajek, nadšumar.

Tajnik :

Bogoević, blagajnik.

Zaključni račun : mirovinske zadruge lugarah druge banske imovne občine za godinu 1893.

Koncem godine 1892. proostalo je u blagajni	4082 for. 82 nvč.
Prihod tečajem god. 1893. na redovitom prinosu, kamatah i globah	969 „ 69 „
Ukupno stanje koncem godine 1893.	5052 for. 51 nvč.

Ova je glavnica koristonosno uložena :

u 4 % hrv. slav. zemljorazteretnice	3500 for. — nvč.
u podružnici I. obćeg činov, društva u Petrinji	1552 „ 51 „

Gospodarstveni ured II. banske imovne občine.

U Petrinji dne 31. prosinca 1893.

Predsjednik :

V. Benak.

Blagajnik :

Aleksander Ugrenović.

Zaključni račun : mirovinske raklade lugarah slunjske imovne občine u Rakovcu za godinu 1893.

A. Primitci :

Blagajnički ostatak koncem 1892. u gotovu	426 for. 39 n. u obvez. 6283 for. 49 n.
Ini prihodi	„ „ 1914 „ 86 „ „ 2471 „ 96 n.

B. Izdaci :

Povraćen nepravo primljeni temeljni prinos	u gotovu	3 for. — n. u obvez. — for. — n.
Uloženo u štedioničke uložnice i na obveznice	„ „	2126 „ 26 „ „ — „ — n.
Na odplaćeni zajmovi	„ „	— „ — „ „ 880 „ — n.
Skupa	u gotovu	2129 for. 26 n. u obvez. 880 for. — n.

Uzporediv ostaje koncem go-

dine 1893.	u gotov	211 for. 99 n. u obvez. 7875 for. 45 n.
a) na uložnicu br. 65721 prve hrv. štedione u Zagrebu		7875.45 for.
b) u gotovu		211.99 „

Upravljaajući odbor

U Rakovcu dne 31. prosinca 1893.

Predsjednik :

Frkić.

Tajnik :

B. Kosović, šum. protust.

Stanje mirovinske zaklade lugara otočke imovne občine koncem g. 1893.

P r i h o d.

	Gotovina	Efekti
1. Blagajnički ostatak koncem godine 1892.	49·29	14949·10
2. 5 ⁰ / ₀ prinos imovne občine od ukupnih plaćah . . .	—	885·—
3. Uložak u štedionu	—	370·—
4. Primitak obveznica	—	1020·—
5. Redoviti prinos službenika	848·80	—
6. Odplata kamata i glavnica zajmova	514·70	—
7. Povraćeni sudbeni troškovi, izdani za utjerivanje .	11·65	—
8. Globe službenika	54·—	—
9. Povrat plaćene premije za osiguranje uknjižene sgrade	13·—	—
Sbroj .	1491·44	17224·10

R a z h o d.

1. Mirovine lugara i lugarskih udova i sirotčadi . .	799·68	—
2. Dohodarsveni teret	48·28	—
3. Uložak u štedionu	370·—	—
4. Plaćena premija za osiguranje uknjižene sgrade .	13·—	—
5. Troškovi i biljegovke za utjerivanje zajmova . .	50·—	—
Sbroj .	1280·96	—
Uzparediv prihod od	1491·44	17224·10
Sa izkazanim razhodom od	1280·86	—

Pokazuje se blagajnički ostatak koncem god. 1893. 210·48 17224·10

Ovi vrijednosni papiri sastoje se iz privatnih obveznica u ukupnoj svoti 6020 for. i 11204 for. 10 nč. gotovog novca uloženog u I. hrvatsku štedionu u Zagrebu.

Predsjednik :

Šandor Perc.

Tajnik :

Ivan Grčević.

Natječaj.

Jednog šumarskog vježbenika, vješta risara, traži vlastelinstvo Kutjevo na jedno-godišnju službu u svrhu uređenja gospodarstva, te mu nudi godišnju plaću od 500 for., uz stanarinu od 100 for. i k tomu 16 m³ gorivna drva postavno u stan a za trajanja vanjske službe, mjesečno putni doplatk od 30 for. uz konja jahaća ili kola za službenu porabu. Povrh toga obećaje se koncem godine nagrada od 100 for., ako ju isti valjano zasluži a vjerojatno je, da bi isti po izmaku prve službene godine i dalnji ugovor sa vlastelinstvom sklopiti mogao.

Kompetent neka izvoli svojoj molbi priložiti već obično propisane izprave uz dokaz, da je oslobođen vojnih dužnostih do prolieća g. 1895, te rođen Slavjan i vješt hrvatskom jeziku.

Molbenica neka se odpremi na vlastelinski šumarski ured Kutjevo.

K u t j e v o, siječnja 1894.

Oglas.

Dana 12, Veljače tek. god. u 11 sati prije podne obdržavaće se prodaja dole označenih stabala samo putem pismenih ponuda i to:

U Radinskoj 438 hrastovi 18 brestovi procenjeni na 13219 for. u Vrtičnoj 1651 hrastovi 11 jasena 106. brestovi i inih 30 komada procenjeni na 83051 for. u Varadinu 792 hrastovi 23 jasena i 19 brestovi procenjeni 19445 for.

Ponude propisno sačinjene obložene sa 5⁰/₀ žaobine imaju se do 11 sati pre podne kazanog dana podpisatom uredu predati.

Dostalac je dužan, imovnoj opštini ustupiti izradjeni i složeni ogrevni drva i to: u Radinskoj 150 metr. hvati, u Varadinu 417 te Vratičnoj 462 metr. hvat, te mora u ponudi označiti uz koju cijenu po metr. hvatu ustupa.

Pobliži uvjeti mogu se kod gospodarstvenog ureda u Mitrovici te šumarije Morović uviditi.

U Mitrovici, dne 2. siečnja 1894.

Gospodarstveni ured petrovaradinske imovne opštine.

Dopisnica predsjedništva šum. društva.

Po smislu točke b) §. 7. društvenih pravilah pozivaju se p. n. gg. članovi društva da svoj godišnji prinos, na koliko ga do sada uplatili nisu, tečajem mjeseca ožujka svakako uplate, pošto društvena pravila tako propisuju. Podjedno je potrebno da p. n. gg. članovi toj svojoj dužnosti čim prije udovolje, pošto je uprava društva upućena, da svoje obveze podmiri. —

Predsjedništvo.

Dopisnica uredništva.

P. n. gg. suradnike i dopisnike molimo, da koncepte svojih radnjah izvole svagda sastavljati samo na polovici arka, dočim mogu (pokraj širokoga rukopisa), izpisati obje strane.

Zanimive opažaje ili kratke obavjesti neka nam izvole makar i listom saobćiti, a mi ćemo ono što bude za tisak potrebno, prikladno i shodno, sami pripremiti. Pošiljke odnoseće se na uređjivanje lista molimo priposlati pod naslovom: Vilim Dojković kr. žup. nadšumar u Zagrebu. Svi ostali listovi i dopisnice tičući se primanja u društvo, članarine, uprave, reklamacijah, odpravka lista i t. d. neka se šalju na predsjedništvo hrv-slav. šumarskog društva u Zagrebu.

Predležeci list (br. 2. i 3.) izdasmu za mjesec veljaču i ožujak iz razloga: što se poslovanje oko lista kasno preuzelo, kao i zato, što za isti nije bilo materiala u pripremi, pak je valjalo da sve za list sami pripremimo.

Zakon kojim se uređjuje šumarsko-tehnička služba kod političke uprave u kraljevinah Hrvatskoj i Slavoniji zadobio je previšnju sankciju, ter je ova već i u saboru proglašena. Glede vremena kada će taj zakon stupiti u krieost uputiti nam je gg. čitatelje na §. 3. zak. čl. o proglasu zakonah (Sbor god. 1873. komad XVII. izdan i razposlan 18. prosinca 1873.) koj glasi, da: ako u samom zakonu nije određeno vrijeme, kada zakon ima u krieost stupiti, isti stupa petnajsti dan iza onoga dana u krieost, kojega je odnosni broj Sbornika u Zagrebu izdan. Pošto dakle u gornjem zakonu o uređjenju šumarsko-tehničke službe nije izrično označeno vrijeme, kada će isti imati stupiti u krieost, to će ovo uzsljediti nakon njegovog proglašenja u Sborniku. Medjutim su u šumarskomu odsjeku provedbena naredba i službovni naputak k tomu zakonu već pripremljeni, pak se je nadati da ćemo u budućem broju moći već donjeti zakon i provedbenu naredbu (naravno istom iza njihovog proglašenja u Sborniku). Odmah iza toga sljediti će moći razpisi natječajah i novo popunjenje mjestah. I tako se i taj, davno žudjeni i nestrpljivo očekivani preokret u našoj struci, sve to više primiče svojem cilju; pak je nade da će organizacija prije no izmine prva polovica ove godine, biti provedena.

G. M. D. u Sisku. Broj 1. od god. 1884. priposlati će se. Broja 1. od god. 1883. neima u zalih. Od priposlanog novca vrati će vam se 1. fr. jer ste previše priposlali. Neurednosti u odpravku doskočeno je. Gosp. G. V. u d. M. Pisasmu u V. po načelna riešauja, pa ćemo, dok prihvatimo vremena kod obradnje theme upotriebiti.

G. I. E. u Z. Priposlano upotriebit ćemo.

SADRŽAJ.

	Strana
<i>P. n- gg. čitateljem. Urednik</i>	81—84
<i>Preuzvišeni grof Dragutin Khuen-Héderváry, ban kraljevinah Hrvatske, Slavonije i Dalmacije, kao društveni pokrovitelj</i>	84—85
<i>K organizaciji šumarske službe</i>	85—112
<i>Kako ćemo procijeniti štete počinjene po divljači guljenjem kore?</i>	111—116
<i>Listak. Osobne viesti: Imenovanje. — † Ante Tomić</i>	116
<i>Društvene viesti</i>	117—118
<i>Zakoni i normativne naredbe: U pogledu sastavka šumskih procienah. — Glede ustanovljenja kilometričnih odaljenostih. — Prepor ob ovlaštenju prava na pašnjak spada pred sudbenu oblast. — Plenarne riešitbe kr. hrv.-slav.-dalm. stola sedmorice</i>	118—122
<i>Šumarsko i gospodarsko knjižtvo</i>	123
<i>Lovstvo</i>	124
<i>Sa drvarskog tržišta.</i>	124
<i>Različite viesti: Umrstvo lugara Papca</i>	125
<i>Sitnice: Braća Dittmar. — Dragutin Schleicher i Schüll. — Pilar, Mally i Bauda. — Nadnice šumskih radnikah. — Drvena predja. — Tko imade prosudjivati štete počinjene otudjenjem stelje u Austriji? — Mora li sukromni šumoposjepnik predložiti gospodarstvenu osnovu? — Troškovi oko sastavka šumsko-gospodarstvene osnove.</i>	125—127
<i>Zaključni računi: Mirovinske zaklade sbora službenikah imov. obćine križevačke. — Imov. obćine drugo-banske. — Imov. obćine slunjske. — Imov. obć. otočke</i>	127—129
<i>Natječaj. — Oglas</i>	129—130
<i>Dopisnica predsjedništva</i>	130
<i>Dopisnica uredništva.</i>	130

Dražba stabalah.

Dne 10. siječnja 1894. obdržavati će se kod podpisanoga ureda dražba putem pismenih ponuda na stabla, koja su u sljedećih hrpah pobilježena, a u sljedećoj skri-
žaljci sadržana.

Tekući broj hrpe	N a z i v				okružja	odsjeka	hrastova	briestova	kestena	Procjena		Procjena austr. novčane vrijednosti.	
	kotarske šumarije	šumskog sreza		tehničko-sposobne gromade						gorivo sposobne gromade			
		br									broj	ukupno	m³
1	Dubica	I.	Krndija	3	XIII.—XVI.	—	2360	56	—	77.00		207.116	92
2	Dvor	II.	Čavićabrdo	14	III.	1	883	—	—	15872.00	6390	5573	14
3			Kopčić	15	V.	1	670	—	—	499.00	—	2860	67
4			Hlieb	17	I.	2 3	738	—	44	—	561.69	—	3552
Ukupno . . .							4651	56	44	18004.30	6390	219103	18

Obćeniti uvjeti ove dražbe jesu:

1. Dražba će ta uzsljediti samo putem pismenih ponuda.
 2. Samo na one ponude će se obzir uzeti, koje budu predane do 11 sati prije podne dana 10. siječnja siječnja 1894. kod podpisanoga ureda i koje budu obskrbljene sa zaobinom od 5⁰/₁₀₀ izključne vrijednosti pojedinih hrpah, na koju ponuda glasila bude, ter ponuda veže nudioca čim ju preda. —
 3. Dražbatelji (nudioci) imaju u ponudi navesti, da su im uvjeti ove dražbe i prodaje podpuno poznati i da se na iste bezuvjetno obvezuju, —
 4. Ponude moraju biti valjano zapečaćene i na omotu nositi napis: „Ponuda za dražbu stabalah za dan 10. siječnja 1894. odredjenu“.
 5. Rok za uplatu kupovine ustanovljen je za sve hrpe na 14 danah nakon odobrenja prihvaćene ponude i prije početka izradbe stabalah. —
 6. Rok za izradbu stabalah ovdje u pojedinih hrpah sadržanih, ustanovljuje se na dobu do konca ožujka 1894. osim hrpe 1. za koju se taj rok produljuje samim ugovorom. —
 7. Ogranke, ovršine i sve odpadke prodanih stabalah od hrpah pod tek. brojem 2 do 4 ovdje izkazanih, mora kupac ostaviti na licu mjesta na raspolagaje imovnoj občini II. banskoj, dočim od hrpe pod tek. br. 1. izkazane, prodaje se drvna gromada tehničke sposobnosti zajedno sa drvnom gromadom gorivne sposobnosti u celosti. —
- Pobližji uvjeti stoje svakomu na uvid za uredovnih satovah kod podpisanoga ureda i područne mu kotarske šumarije I. u Dubici i II. u Dvoru. —

Šumsko gospodarstveni ured II. banske imovne občine.

U Petrinji dne 9. prosinca 1893.